

[Kommunikationsministeren]

Der foreslås på denne baggrund på nuværende tidspunkt kun en mindre justering af reglerne vedrørende reklamering i TV 2, idet man i øvrigt lægger vægt på en hurtig videreførelse af etableringen af virksomhedens regionale enheder.

Herudover foreslås, at hjemmelen for TV 2 til at modtage sponsorbidrag til virksomheden tydeliggøres i lovtæksten.

For så vidt angår TV 2's organisation foreslås på grundlag af de indhøstede erfaringer, at den regionale repræsentation i den centrale bestyrelse udvides fra 1 til 2, og at alle medlemmer i bestyrelsen inkl. medarbejderrepræsentanten får stemmeret.

Endvidere indebærer lovforslaget, at den centrale bestyrelses ansvar for overordnede beslutninger præciseres, og at den administrerende direktørs ansvar for den daglige virksomhed understreges.

Endelig foreslås nogle mindre justeringer af ordensmæssig karakter, bl.a. vedrørende de lokale radio- og fjernsynsnavn.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger, anbefaler jeg forslaget til Folketingets hurtige og velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 18:

Forespørgsel til kulturministeren og kommunikationsministeren [om, hvad regeringen kan oplyse om det kulturelle samarbejde i EF og Europa i øvrigt, og hvad regeringen vil gøre for at sikre en stærk placering for de nordiske lande i et fremtidigt europæisk kultursamarbejde].

Af Holger K. Nielsen (SF) m.fl.
(Forespørgslen anmeldt 17/2 89).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Forespørgsel nr. F 14:

Forespørgsel til justitsministeren:

»Hvilke initiativer agter ministeren at tage for at få iværksat de nye foranstaltninger over for unge lovovertrædere, som er omtalt i justitsministerens redegørelse til Folketinget den 24. november 1988 og Justitsministeriets rapport om unge lovovertrædere fra november 1988?«

Af Grethe Fenger Møller (KF), Bjørn Elmquist (V), Kirsten Lee (RV), Nør Christensen (CD) og Inger Stilling Pedersen (KRF).

(Forespørgslen anmeldt 24/1 89. Fremme af forespørgslen vedtaget 27/1 89).

*Begrundelse***Fischer (KF):**

Justitsministeren har den 24. november sidste år givet Folketinget en redegørelse om unge lovovertrædere. Heri peges på nye måder, hvorpå samfundet hurtigere og mere hensigtsmæssigt kan reagere over for 15-18-årige, der første gang overtræder loven.

Partierne, der har stillet denne forespørgsel, ønsker, at ministeren konkretiserer, hvad ministeren vil foretage for at sætte de omtalte initiativer i værk over for disse unge lovovertrædere.

*Besvarelse***Justitsministeren (H. P. Clausen):**

Jeg vil gerne til at begynde med sige tak til initiativtagerne til denne forespørgsel, fordi de har sørget for, at vi i Folketinget kan få en politisk drøftelse af den redegørelse, som min forgænger gav Folketinget den 24. november sidste år om unge lovovertrædere.

Samtidig offentliggjorde Justitsministeriet som bekendt en rapport om unge lovovertrædere.

Redegørelsen fra november omfatter et forslag om nye reaktioner over for unge lovovertrædere, som kan iværksættes straks efter opklaringen, og som er umiddelbart mærkbare for den unge. Det er det, der er vigtigt: at reaktionerne iværksættes hurtigt, og at de er mærkbare med det samme.

Efter min opfattelse er det, vi taler om her, et væsentligt samfundsmæssigt anliggende, som regeringen prioriterer højt, og et anliggende, som bør ses i sammenhæng med de generelle tanker om børne- og ungdomspolitikken. Det er nemlig utvivlsomt sådan, at kriminalitet – det er vi alle enige om – er menneskeligt og ma-

[Justitsministeren]

terielt ødelæggende. Det gælder ikke blot for offeret og for samfundet som helhed, men også for den enkelte lovovertræders fremtidsmuligheder. Og i den forbindelse er specielt lovovertrædelser, som begås af 15–18-årige, værd at beskæftige sig med, for her er ødelæggelsen af fremtidsmulighederne særlig nærliggende.

Disse lovovertrædelser, som begås af de helt unge, de 15–18-årige, skyldes ikke sjældent kedsomhed eller trang til aktivitet og en søgen efter noget at rette virkelysten mod, og samtidig kan kriminaliteten ses som udtryk for manglende respekt for andres person og ejendom. Og det er en mangel på respekt, som i sidste instans er udtryk for manglende ansvarsfølelse over for den pågældendes egen situation, for en ung kriminel begrænses jo i sine fremtidsmuligheder med hensyn til både job og fritid, hver gang den pågældende gripes i kriminalitet.

Det særlig nedslående ved ungdomskriminaliteten er, at der er risiko for, at den unge ledes ind i et kriminelt miljø og vænnes til at gøre lovovertrædelser til en del af sin hverdag. Derfor bliver et vigtigt led i kriminalitetsbekæmpelsen en indsats, som angår de unge lovovertrædere.

Unge har behov for, at der stilles krav til dem som samfundsborgere, fordi der er brug for dem i vort samfund. Derfor er udgangspunktet i det, man kunne kalde det langtrækkende kriminalpræventive, familien. Her har vi en grundpille, den daglige demonstration af, at man også som barn og ungt menneske har sin rolle at udfylde i familien, og at det, at det hverken nu eller i fremtiden er ligegyldigt, hvad man foretager sig, er med til at styrke den respekt, som den unge naturligt har for andre og for egen tilværelse.

Nu er det sådan, at der efter retsplejelovens regler kan meddeles tiltalefrafald, eventuelt på vilkår af betaling af bøde eller erstatning. Vilkår kan endvidere bestå i fastsættelse af hjælpeforanstaltninger efter bistandsloven gennem de sociale myndigheder eller andre vilkår som i betingede domme. Det er sådan, at vilkår for tiltalefrafald skal godkendes af retten.

I praksis kan der gå op til 3–6 måneder fra sagens opklaring hos politiet indtil meddelelsen om tiltalefrafald, og ofte modtager politiet efter meddelelsen til den unge om tiltalefrafald ikke nogen underretning fra social- og sundhedsforvaltningen om forløbet af de hjælpeforanstaltninger, der er opstillet som vilkår eller

betingelser for tiltalefrafald. Det vil sige, at afstanden mellem forseelsen og fornemmelsen af, at der foregår noget som konsekvens af forseelsen, er en lang periode. Unge vil, før de idømmes en ubetinget straf, ofte have modtaget flere tiltalefrafald og betingede domme, og det betyder, at den unge da vil have begået flere strafbare handlinger, før end der fra myndighedernes side – bortset fra mulige bødef afgørelser – reageres på en umiddelbart mærkbar måde.

Så kan der yderligere ved den enkelte sag, som jeg sagde for et øjeblik siden, forløbe lang tid fra det tidspunkt, hvor sagen er opklaret, og indtil meddelelsen om tiltalefrafaldet foreligger, og dertil kommer en manglende opfølgning af, om vilkårene for tiltalefrafaldet overholdes – alt sammen uheldige forlængende tidsfaktorer.

Det er forhold, som må betragtes som stødende for retsfølelsen. Det gælder set ud fra både offerets og omverdenens synspunkt og også ud fra den unges synspunkt, for den unge må jo derved tro, at ingen reelt interesserer sig for ham i denne periode eller interesserer sig for, hvad der foregår omkring det strafbare forhold, han eller hun har gjort sig skyldig i. Det var det, der var baggrunden for min forgængers forslag om, at der bør ske umiddelbart mærkbare reaktioner, som iværksættes hurtigt efter den begåede kriminalitet. En mere fast og konsekvent holdning fra myndighedernes side vil samtidig kunne medvirke til at styrke de unges ansvarsbevidsthed.

Forslagene i rapporten og i redegørelsen gik nærmere ud på, at de sociale myndigheder og politiet i samarbejde straks efter opklaringen af en begået lovovertrædelse indkalder den unge og den unges forældre. Som et alternativ til en ofte langvarig sagsbehandling i retten kan den unge i stedet vælge frivilligt at gennemgå et forløb eller et program, der forpligter den pågældende til med hjælp fra de sociale myndigheder at fuldføre en uddannelse, rydde op efter hærværk eller tilsvarende ting. De reaktioner, der blev nævnt, kunne også bestå i en form for beskæftigelsespligt, f.eks. en kortvarig arbejdspligt, hjælp til miljøbevaring eller deltagelse i kommunale beskæftigelsesprojekter. Der kan nævnes andre eksempler. Reaktionen kunne også tænkes at være mødepligt i en ungdomsklub, deltagelse i idrætsaktiviteter eller andre tilsvarende fritidsaktiviteter, påbegyndelse af

[Justitsministeren]

et uddannelsesforløb, ophold på en efterskole osv.

Alle forpligtelser – hvad de så end måtte være af dem, jeg har nævnt, og andre til – skal efter redegørelsens forslag fremgå af en kontrakt. Den bliver i redegørelsen kaldt en social kontrakt, som den unge underskriver med samtykke fra forældrene.

Indgåelse af en sådan kontrakt forudsætter naturligvis, at politiet og de øvrige implicerede myndigheder – de sociale myndigheder eller kriminalforsorgen – giver tilslutning til ordningen. Hvis kontrakten indeholder straffemæssige forpligtelser, dvs. forhold af straffemæssig karakter – og det er jo det, man i debatten kalder forpligtelser, som er pønale, f.eks. en kortvarig, ulønnet arbejdspligt – indgås kontrakten med kriminalforsorgen. I andre tilfælde er det de sociale myndigheder, der er aftalepartnere og tilsynsførende.

Politiets samtykke indeholder samtidig et løfte om at afstå fra videre retsforfølgning, hvis den sociale kontrakt overholdes.

For nu at markere, at reaktionen ligger uden for det almindelige straffesystem, vil registreringsreglerne for kriminalregisteret blive ændret, sådan at den unges lovovertrædelse i disse tilfælde ikke optages i den pågældendes straffeattest, hvis den indgåede kontrakts vilkår vel at mærke overholdes. Det er altså tanken at løfte disse unge lovovertrædere ud af det almindelige straffesystem.

Der kan derfor også for børn under den kriminelle lavalder blive tale om iværksættelse af sådanne nye sociale initiativer, men det betyder ikke – det vil jeg gerne understrege – at der skal ændres på den kriminelle lavalder.

På den baggrund, jeg her har ridset op, er det regeringens hensigt i næste folketingssamling at fremsætte lovforslag om ændring af retsplejeloven og bistandsloven. Her må de nødvendige ændringer til, så der skabes en udtrykkelig hjemmel til, at de sociale myndigheder hurtigt efter en sags opklaring uden for retssystemet kan indgå en social kontrakt med den unge og den unges forældre om gennemførelsen af en nærmere angivet beskæftigelsesaktivitet.

I fortsættelse af disse ændringer og i tilknytning til dem vil socialministeren og jeg udsende vejledninger til politiet, til anklagemyndigheden, til de sociale myndigheder samt til kriminalforsorgen dels om fremgangsmåden ved

indgåelsen af de sociale kontrakter, dels om det nærmere indhold i disse, herunder om en beskæftigelsespligts varighed og om tilsynet med overholdelsen af aftalen. Samtidig vil der blive foretaget ændringer i de administrative forskrifter, bl.a. i forskrifterne for det centrale kriminalregister.

Jeg skal også nævne, at socialministeren og jeg i forbindelse med reformens nærmere udformning naturligvis vil optage forhandlinger med de kommunale organisationer og andre implicerede myndigheder og organisationer, når rammerne skal fyldes ud i praksis. Drøftelserne skal dels belyse økonomien i lovforslaget, dels dreje sig om indholdet i de vejledninger, som skal udsendes, og vi vil fra Justitsministeriets side i den indledende fase foretage nærmere undersøgelser i nogle udvalgte politikredse og kommuner for at fastlægge problemernes omfang og i praksis vurdere, hvilke muligheder der er, og hvilke veje der skal gås, når dette system skal føres ud i livet.

Jeg skal slutte med at håbe på en positiv drøftelse i dag, fordi regeringen som nævnt tillægger en reform, som jeg her har ridset rammen op om, meget væsentlig betydning.

Forhandling

Fischer (KF):

Med justitsministerens redegørelse om unge lovovertrædere og med de bebudede nye foranstaltninger over for disse unge gennem ændringer af retsplejeloven og bistandsloven tages der initiativer til at bryde en ond spiral, der fører mange unge fra små lovovertrædelser ind på en egentlig kriminel løbebane. Vi er overbevist om, at flertallet i befolkningen, ikke mindst flertallet af de unge – også de unge, der her tales om – vil være enige i justitsministerens synspunkt: at det gælder om hurtigt at konfrontere de unge med deres lovovertrædelser og hurtigt at sætte ind med fornuftige sanktioner, der kan få disse unge til at tænke sig grundigt om, når de første gang kommer på kant med loven, så de ikke i de følgende år fortsætter med nye lovovertrædelser med deraf følgende alvorlige konsekvenser i form af fængsling, manglende uddannelse, forringede beskæftigelsesmuligheder m.v.

Til grund for de bebudede nye foranstaltninger ligger det synspunkt, at samfundet skal væ-

[Fischer]

re mere optaget af, hvad der sker med de unge, der kommer i konflikt med samfundets regler, og at samfundet klart skal sige: Det er ikke lige-gyldigt, hvad du foretager dig! Samfundet skal hurtigt gøre det klart, hvilke negative følger-virkninger det vil have, hvis overtrædelserne ikke straks hører op, således at vi dermed gør op med den opfattelse, som mange unge kan danne sig – og berettiget – ud fra de nuværende reaktionsmønstre, ikke mindst i form af de mange tiltalefravalde og forsinkelser, der er i de nuværende reaktionsmønstre. Som det er udtrykt af en langtidsindsat: Den spirende forbryder må føle sig som i et vakuum af ligestyldighed.

Vi er derfor tilfredse med redegørelsens synspunkt: at de sociale myndigheder og politiet i samarbejde straks efter opklaringen af en begået lovovertrædelse skal indkalde den unge og dennes forældre til samtale for at præsentere hurtige og mærkbare reaktioner som alternativ til at bringe den unge i retten. Vi lægger naturligvis megen vægt på det samarbejde, der her skal etableres mellem den unge, dennes forældre, politiet og de sociale myndigheder.

Denne indsats imod ungdomskriminalitet, som regeringen og Folketinget nu skal i gang med, må betragtes som vigtig og afgørende for mange unges fremtid, men skal den lykkes fuldt ud, er det vor opfattelse, at den må finde bred og solid opbakning ude i samfundets enkelte led.

Meget tyder på, at der er brug for en virkelig holdningsændring til begrebet kriminalitet. Som jeg ser det, er alt for mange mennesker alt for tolerante over for mindre lovovertrædelser, og alt for mange forældre beskæftiger sig alt for lidt med, hvad deres halvstore børn foretager sig.

Den påvirkning med hensyn til samfundets love og regler, som de unge stilles over for i hjemmet og i skolen, er da også for mig at se helt afgørende. Jeg tror, at der her må sættes på en betydelig ekstrainsats. Det er jo at svigte de unge, hvis forældre og skoler ikke gør det klart for dem, at selv små lovovertrædelser kan føre dem ind i en kriminalitet, der med næsten usvigelig sikkerhed gør dem til det, der kaldes sociale tabere.

De alt for mange cykeltyverier, hærværk, rapserier fra kiosker og benzinstationer, alt det, der i kriminalitetsstatistikken kommer ind under betegnelsen ejendomsforbrydelser, og som

viser en betydelig stigning gennem 1980'erne, peger klart på, at der er noget alvorligt galt med holdningerne til lovovertrædelser.

Jeg håber, man kan få en vidtgående debat om disse ting ude i de enkelte kommuner, og jeg betragter temaet »unge lovovertrædere« og indsatsen for hurtigt at bringe unge på ret køl igen, få dem ud af et kriminalitetsforløb, som et vigtigt element også i den lokale politik.

Meget kan nås gennem en kriminalpræventiv indsats, gennem uddannelses tilbud, gennem bedre beskæftigelsesmuligheder, men voksenverdenens normer i forhold til lovovertrædelser vil ofte være det, der først præger de unge, og derfor må denne side af sagen ikke nedvurderes i forhold til den indsats, der skal gøres ude i lokalsamfundene, når de her forelåede initiativer skal følges op.

Når vi taler om det kriminalpræventive arbejde, ikke mindst det meget vigtige arbejde, som ligger i SSP-samarbejdet, ligger der jo i selve tankeverdenen, i selve begrebet, at forskellige offentlige myndigheder skal arbejde nært sammen for at bistå og vejlede de unge, og her må vi erkende, at der ganske klart er opstået et problem for nylig på grund af ombudsmandens overraskende og meget restriktive fortolkning af forvaltningsloven.

Jeg synes, at vi her er stillet over for en vanskelig situation, ikke mindst i forbindelse med de initiativer over for unge lovovertrædere, som vi nu vil føre ud i livet. Vi bør finde en løsning, om nødvendigt også gennem en lovændring, for det er jo ikke for myndighedernes skyld, at der skal udveksles oplysninger. Det er for de unges skyld, og i det lys må vi se på behovet for, at myndighederne i fællesskab skal kunne danne sig et fyldestgørende indtryk af disse vanskeligt stillede unges samlede situation.

Ole Espersen (S):

Vi har i Socialdemokratiet for længst givet udtryk for, at vi giver tilslutning til, at regeringen forsøger en bedre indsats over for unge kriminelle, og jeg forstod på den tidligere justitsminister, at vi kunne forvente forslag om en konkretisering af tankerne i den redegørelse, der kom i november. Men vi tager gerne en debat her, når man har ønsket det fra regeringspartierne side, og en debat kan være nyttig både af principielle og af mere praktiske grunde.

[Ole Espersen]

Problemerne omkring disse nye initiativer og rammen for dem illustreres jo tydeligt af forhistorien, hvor man fra Socialministeriets og fra Justitsministeriets side ikke kunne blive enig – det skal jeg ikke bebrejde nogen at man ikke kan – om, hvordan man skulle gå frem.

Problemet var jo især, hvorvidt det var holdbart at sondre mellem hjælpeforanstaltninger uden og med pønalt præg, og hvorvidt det var holdbart at lægge straffeforanstaltninger ind under Socialministeriet, altså kort sagt, om socialforvaltningerne bør medinddrages i tvangsudøvelsen.

Der er måske stadig en vis uklarhed til stede i den redegørelse, vi har fået på baggrund af den gule rapport, men der er dog sket nogle ændringer, der gør linjerne klarere, bl.a. har man altså, når det drejer sig om de mere pønale – straffemæssige – sanktioner, erstattet Socialministeriet med kriminalforsorgen.

Selvfølger der stadig nogle problemer tilbage, og det er derfor, at i hvert fald de tanker, der er lagt frem i rapporten og i redegørelsen, fortjener en yderligere periode med henblik på opklaring. Er det f.eks. rimeligt ud fra retssikkerhedsmæssige hensyn, at det bliver politiet, der afgør – og det bliver det jo i realiteten – hvorvidt en foranstaltning skal eller ikke skal have et straffemæssigt indhold? Det bliver jo en situation, hvor politiet på egen hånd skal vurdere, om det, at der er begået ét, to eller tre forhold, og om forholdene er mere eller mindre grove, skal medføre en sanktion af en mindre eller af en mere indgribende karakter.

Et andet spørgsmål, vi også må rejse, er selvfølgelig, om vi risikerer, at der opstår stor usikkerhed omkring begrebet arbejde, om værdien af begrebet arbejde, når arbejde efterhånden ikke blot skal ses som et bedre tilbud end fængsel – hvad det jo bliver i samfundstjenesteregi – men også som noget, der er værre end blot at få sin kontanthjælp eller sit tiltalefratagelse. Det er et problem, der ikke er nemt at løse, men det er et problem, der måske kan være medvirkende til at gøre de unge noget forvirrede, og det, vi ønsker, og det, regeringen ønsker, er netop at skabe en situation, hvor den usikkerhed og forvirring, der i dag formodes at være til stede, fjernes. Men bliver den fjernet, eller bliver den større, hvis man bruger begrebet arbejde eller det at gå på efterskole eller det at deltage i miljøforanstaltninger eller i foreningsarbejde, og

hvis det bliver – og det kan næppe undgås – opfattet som noget, der har en straffemæssig karakter?

Et spørgsmål, vi selvfølgelig også må rejse – også fordi den foreliggende rapport og redegørelse jo ikke har været til høring nogen steder – er: Hvilke økonomiske tilførsler kræves der? Er der økonomisk vilje til at realisere tankerne, f.eks. dette med øget brug af straffelovens § 49, stk. 2, hvor man anbringer den unge på en institution i stedet for i et fængsel? Hvad vil det koste? Hvor mange tilfælde kan der blive tale om hvert år? Hvem er ansvarlig for økonomien, er det amter eller stat? Brugen af denne bestemmelse i straffeloven har hidtil givet anledning til mange problemer, og den bruges jo kun relativt få gange hvert år, jeg tror en 40–50 gange.

Men det er helt klart, at hvis man virkelig mener noget med øget brug af denne bestemmelse, kræves der en tilførsel af ressourcer.

Kriminalforsorgen får jo, som jeg sagde før, efter redegørelsen i modsætning til i den gule rapport en større rolle, og kriminalforsorgen – også den frie kriminalforsorg – befinder sig jo i lighed med andre områder inden for Justitsministeriet og andre ministerier i øjeblikket i en situation med nedskæringer, der er ganske mærkbare, ganske væsentlige, og her får man altså en ny opgave og måske en positiv opgave: Vil det være muligt at sætte ressourcer nok af, eller skal der tilføres øgede ressourcer?

Det interessante er for så vidt, at der i øjeblikket eksisterer en ganske bred vifte af tilbudsmuligheder, men netop knaphed på ressourcer både økonomisk og personalemæssigt forhindrer en udnyttelse af disse muligheder.

Fordelene ved tankerne her er naturligvis ubetinget, at en langvarig, måske mange måneder varende, sagsbehandling og registrering undgås, og det er helt givet ganske væsentlige fordele, der vil kunne opnås i den forbindelse. Derfor er vi positive over for, at der skabes en sådan ny ramme for de unge kriminelle. Vi er også positive over for at udfylde denne ramme, men det er mere kompliceret end at skabe rammen. Det er baggrunden for, at vi synes, at de principper, der er tale om i denne sag, fortjener en udfyldning, før man virkelig kan vurdere deres værdi.

Jeg har også i en artikel af lektor Jørn Vestergaard for nylig i dagbladet Information mærket mig, at man i Sverige inden for dette område

[Ole Espersen]

har diskuteret og truffet beslutninger, som måske er af en karakter, som burde interessere os i større omfang, end det hidtil har været tilfældet, men der er jo tid endnu. Man har netop sidste år indført regler om hurtigere og enklere behandling af straffesager med unge lovovertrædere. Jørn Vestergaard skriver:

»Forældrene skal i større udstrækning indrages. De sociale myndigheder får kun frist i 14 dage til at afgive en erklæring. Anklageren får udvidede muligheder for at give tiltalefrald og for at gå under sædvanlige straffetakster« osv.

Altså: For et år siden har man indført noget, der vedrører den samme persongruppe. Jeg synes, det ville være af væsentlig betydning – især når man lægger megen vægt på det nordiske samarbejde, hvad jeg fra andre lejligheder her i salen ved at justitsministeren gør – at Folketinget og måske også de kommuner, der jo bør høres, og andre havde større kendskab til, hvad der er sket i Sverige. Vi kender lidt til det, der er sket i Norge, men det er ikke meget, der er sket i dette andet nordiske land.

De sagkyndige bør udtale sig – ja, Socialministeriet er jo en slags sagkyndig her, når det drejer sig om udfyldningen, og Socialministeriet har udtalt sig. Justitsministeriet har udtalt sig, når det drejer sig om rammer. Men der er jo mange andre, der har en vældig erfaring, ikke blot kommunerne, men også andre sagkyndige på dette område, som har et vældigt engagement i medvirken til udfyldningen af rammerne, ja, måske også til at skabe rammerne. Det er naturligvis nødvendigt, at alle disse instanser får lejlighed til at tilkendegive deres holdninger, inden Folketinget lægger sig fast på noget, også – synes jeg – inden Folketinget lægger sig alt for fast på nogle principper, der godt kunne fortjene en ekstra diskussion.

Vi vil gerne medvirke til noget nyt, der måske er bedre – vi håber, det bliver bedre – men jeg tror, der er et klart behov for, at andre også indrages, inden vi drager de endelige konklusioner. Det er baggrunden for, at jeg på Socialdemokratiets og SF's vegne skal fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet Folketinget opfordrer regeringen til – inden den 1. oktober 1989 fra kommunale myndigheder og sagkyndige at indhente forslag med henblik på ændrede foranstaltninger over for unge lovovertrædere,

– på baggrund af den foreliggende redegørelse og de således indhentede yderligere informationer at udarbejde en egentlig plan for forbedring af indsatsen over for unge lovovertrædere med bl.a. en angivelse af det formodede behov for ressourcer og effektovervejelser samt – herefter at forelægge nødvendige lov- eller bevillingsforslag for Folketinget,

går Tinget over til næste sag på dagsordenen.«
(Dagsordensforslag nr. D 23).

Jeg forstod justitsministerens tale for lidt siden således, at det faktisk i store træk er det samme, ministeren ønsker at gøre, inden der tages endelig stilling fra Folketingets side, og hvis det er korrekt opfattet – og det mener jeg bestemt det er, jeg tror ikke, der er nogen uoverensstemmelse dér – så håber jeg, at alle partier vil kunne stemme for denne dagsorden.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Ebba Strange (SF):

Jeg lyttede naturligvis med interesse til justitsministerens besvarelse af den forespørgsel, der er rettet til ham i dag. Den var lidt anderledes end det materiale, vi havde fået udleveret på forhånd, dels rapporten fra den arbejdsgruppe, der har været nedsat mellem Justitsministeriet og Socialministeriet, dels redegørelsen fra justitsministeren i december 1988.

Jeg har selvfølgelig nogle spørgsmål at stille for at blive helt klar over, hvor det er, ændringerne er sket eller vil ske. Men på baggrund af ministerens svar her i dag vil jeg også håbe, at alle partier kan tilslutte sig det dagsordensforslag, vi har fremsat, fordi der i så fald vil være den fornødne tid til at få debatten med de kommunale myndigheder, med de sagkyndige, for at se, hvad det egentlig er, vi har brug for, når det drejer sig om at forbedre indsatsen over for unge lovovertrædere.

Udgangspunktet for debatten, det, vi beskæftiger os med i dag, er unge lovovertrædere mellem 15 og 18 år, der er ude i første- eller andengangslovovertrædelser – eller det er første eller anden gang, de bliver pågrebet; jeg vil hellere sige det på den måde. Det synes jeg det er vigtigt at vi holder os klart.

[Ebba Strange]

Derfor vil jeg ikke i dag tilslutte mig justitsministerens bemærkninger om, at man kunne forestille sig, at nogle af disse foranstaltninger også kunne komme til at gælde for børn under den kriminelle lavalder. Nu må vi se, hvad det er for forslag, der kommer, og så må vi tage stilling til, hvad det kommer til at betyde for børn under den kriminelle lavalder. Det er vigtigt. Jeg var selvfølgelig glad for, at justitsministeren ikke agtede at pille ved den kriminelle lavalder, men så må vi heller ikke begynde at indføre straffeforanstaltninger, som i realiteten sætter spørgsmålstegn ved den.

Der er nogle af de ting, justitsministeren har sagt i sin redegørelse, som jeg kan være enig i; der er andre, jeg godt vil sætte spørgsmålstegn ved.

Jeg synes også, der går for lang tid, fra en sag over for en ung bliver rejst, indtil man er færdig med at behandle den. Ifølge »den lille gule«, som vi har fået på forhånd, kan det nemt gå fra 6 til 9 måneder, inden retssystemet er færdigt, fordi der skal spørges det ene sted og der skal svares tilbage og der skal spørges det andet sted. Lidt hurtigere reaktioner synes jeg også ville være godt.

Men det er ikke nok, når justitsministeren siger, at unges lovovertrædelser skyldes kedsomhed, trang til aktivitet og manglende respekt for andres ejendom. Det er rigtigt, at der er nogle af lovovertrædelserne, der ligesom er udtryk for den oplevelsestrang. Heldigvis må vi jo sige, at der er en lang række af lovovertrædelserne, som aldrig bliver opdaget, aldrig bliver opklaret. Vi ved fra alle de undersøgelser, vi har, at omkring 90 pct. af alle voksne mennesker i deres ungdom har begået en eller anden form for lovovertrædelse, og vi kunne jo få nok at gøre, hvis vi opdagede dem alle sammen. Det gør vi heldigvis ikke. Derfor er det også typisk, at de mennesker, som hr. Fischer talte om, og som vi senere møder i fængslerne, som regel ikke alene har begået deres lovovertrædelser af de grunde, som justitsministeren opridsede, men fordi der er problemer, der har hobet sig op for de unge.

De, der bliver hængende og udvikler sig til egentlige kriminelle, er for den langt overvejende del – det ved vi fra vores fængselsklientel – unge, der gennem hele deres barndom har haft meget store problemer, som de ikke er blevet hjulpet godt nok med: mangel på kærlighed, mangel på tillid, mangel på respekt og omsorg,

mangel på en skole, der forstår, hvem de er, og som forstår at tilpasse sig til det, de er, og så ofte tidlig afbrydelse af skolegangen, ud uden at kunne få fast arbejde eller en uddannelsesplads, der passer til dem. Det er ligesom mønsteret for dem, der bliver hængende i kriminaliteten, og det er vigtigt at være opmærksom på dette.

Derfor har jeg også – og nu kan jeg forstå, at det er justitsministeren enig i – hilst med tilfredshed, at man fra Socialministeriets side i »den lille gule« har sagt, at vi skal passe på med at sammenblande straffeforanstaltninger, som foregår i retssystemet, med hjælpeforanstaltninger, der foregår i socialsystemet.

Jeg vil godt tilføje, at vi også skal passe på med at bruge arbejde som en straf for de unge, når vi ved, at det, de allermost efterspørger, er et arbejde, som dels kan give dem noget selv-værd og noget respekt i deres omgivelser, dels kan få dem til at tjene nogle af de skillinger, som de i øvrigt også har stor brug for i de unge år.

Jeg mener, at der er mange muligheder i det sociale system, sådan som det er opbygget i dag, men jeg ved også, at alt det, som i bistandsloven hedder rådgivning og vejledning, har det været svært for kommunerne at ofre den tilstrækkelige mængde ressourcer på, fordi behovet for økonomisk bistand har været så stort, som det har været, efter at bistandsloven trådte i kraft.

Vi argumenterede dengang for, at der skulle være 50 pct. refusion på rådgivning og vejledning, ligesom der er det på andre hjælpeforanstaltninger. Det forslag står vi stadig væk ved, fordi vi mener, at noget af det allervigtigste i den nye bistandslov i virkeligheden var spørgsmålet om rådgivning og vejledning.

Det gælder ikke mindst den gruppe, vi snakker om i dag, at man virkelig må sætte ind med personlige rådgivere, personlige vejledere, at man »mandsopdækker«, som det hedder i Socialministeriets appendiks til det lille gule hæfte, og derfor vil jeg gerne spørge: Hvad er det egentlig, der er problemerne i det sociale system? Er det mangel på ressourcer? Er det det, at rådgivning og vejledning aldrig fik den centrale placering, de burde have fået? Er der for lidt tid? Er der for lang ventetid også i det sociale system? Det ved jeg i hvert fald gælder mange af amternes rådgivningscentre. Der kan være

[Ebba Strange]

op til flere års ventetid på overhovedet at få sin sag behandlet. Derfor ønsker vi også fra SF's side, at man i forbindelse med det videre arbejde fokuserer lidt på, om ressourcerne er til stede, og hvordan ressourcerne bruges i det sociale system.

Vi mener, at hjælpeforanstaltninger i det sociale system må bygge på aftaler og frivillighed, og at de så skal sættes i værk tæt og effektivt i forbindelse med lovovertrædelser.

Straffesystemet er et andet system, og derfor var jeg også glad for, at justitsministeren i dag skelnede mellem de to ting. En aftale om hjælp skulle indgås med socialforvaltningen, mens en aftale med straffende indhold skulle indgås med retssystemet. Jeg tror, det er vigtigt af hensyn til forståelsen og vil modvirke forplumringen af disse begreber, at vi holder de ting adskilte.

Justitsministeren siger, at det, der er formålet, er at udvikle de unges ansvarsbevidsthed. Jeg vil godt spørge – og det spørgsmål kan vi jo stille os selv hver især –: Hvordan udvikler man egentlig ansvarsbevidsthed? Det gør man jo, hvis der bliver regnet med én, hvis de opgaver, man bliver stillet over for, er opgaver, som man kan løse, og som man ved vil give tillid til én, hvis man løser dem og derved får lejlighed til at demonstrere, at det kan man godt. Det gælder hele skolesystemet igennem, det gælder i hjemmet, det gælder i fritiden som ung, og det gælder også, når man er kommet ud i de situationer, som vi beskæftiger os med i dag.

Jeg er tilfreds med, at man vil prøve at undgå kriminalitetsstemplingen af disse unge så længe som muligt; det tror jeg er noget kolossalt vigtigt. Når først man har fået stemplet kriminel på sig, er det svært at ryste af igen. Men det skulle helst foregå på en sådan måde, at de unge opfatter, at der er klarhed i systemerne, og det håber jeg et udvalgsarbejde fra nu af og frem til efteråret kan hjælpe os med.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det gælder fru Ebba Stranges bemærkninger om opklaring, og at der heldigvis er meget, der ikke bliver opklaret. Det er vi nok glade for alle sammen at der somme tider er, men der ligger måske netop en stor fare for de unge i, at de tyverier, de f.eks begår i supermarkeder, ikke bliver opklaret, og så en dag, når man er kommet

meget langt ud, falder hammeren. Vi kender nok alle eksempler på ulykkelige unge, der egentlig ikke forstår, hvor galt det er, det, de har gjort.

Jeg mener, det må være en god ting, at man arbejder hen imod en meget høj opklaringsprocent så tidligt som muligt for også så tidligt som muligt at kunne sætte ind med sociale foranstaltninger.

Jeg ved ikke, om fru Ebba Strange er enig i dette eller ej.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg forstår godt, hvad fru Inger Stilling Pedersen siger. Jeg er såmænd ikke helt uenig, men jeg tror alligevel, at vi på en eller anden måde skal være taknemlige over, at vi ikke har en 100 pct.s opklaring, for meget af det holder jo op af sig selv. Det får vi aldrig opklaret, og der er ingen grund til, at vi går rundt og synes, at det er forfærdeligt, at vi aldrig får det.

Jeg synes, det er meget vigtigere, at vi alle de steder, hvor vi kender unge mennesker og er sammen med unge mennesker, uanset om det er i klubber eller i skoler eller derhjemme eller i andre former for fritidsarbejde – eller arbejde for den sags skyld; der er masser af de unge, der har arbejde ved siden af skolearbejdet – er opmærksomme på dem, interesserede i dem. Dermed bliver vi også interesserede i, hvad det egentlig er, de går og foretager sig, når de er på egen hånd, og vi hjælper dem derigennem til at holde op med det pjat, de render og laver.

Bjørn Elmquist (V):

Jeg vil starte med at takke justitsministeren og hans forgænger, som sidder lige ved siden af, hvor jeg står, for den redegørelse, som vi fik allerede i efteråret. Vi ville godt have haft debatten allerede dengang, men af forskellige tekniske årsager endte det med at blive en forespørgselsdebat; vi fik ikke i tide bragt sagen ned i salen til en redegørelsesdebat.

Jeg synes, at dette emne egner sig til en forholdsvist rolig behandling her i dag, hvor vi fremsætter vore synspunkter ikke mindst i relation til de betragtninger, som justitsministeren har fremsat for Folketinget.

Man kan behandle emnet meget abstrakt, meget generelt. Det er fristende, og der er allerede både i redegørelsen og af de foregående

[Bjørn Elmquist]

ordførere sagt mange kloge og rigtige ting, også ting, man kunne diskutere og måske være uenig i, om de unge lovovertrædere. Men jeg vil prøve at forholde mig så konkret som overhovedet muligt til tankerne i ministerens redegørelse og fastslå, at vi jo allerede i gældende ret har en række muligheder over for de unge lovovertrædere, også i retning af det, som ministeren er inde på. Man har mulighed for udenretligt at iværksætte forskellige ting i henhold til bistandslov og retsplejelov, og man kan også gøre det indenretligt ved hjælp af den betingede dom.

Vi har igennem årene fra Venstres side været rigtig kede af de mange tiltalefrafald, som finder sted. Det har været svært at få has på dem, at finde andre ordninger, andre muligheder. Da vi for nogle år siden gik i gang med at drøfte spørgsmålet om samfundstjeneste, var det et helt klart ønske fra mit partis side, at samfundstjenesten også ville blive iværksat over for dem, der ellers fik tiltalefrafald, i hvert fald en stor del af dem.

Grunden til, at vi havde den indstilling, og at vi i og for sig også har den indstilling i dag, er, at vi synes, der igennem årene har manglet fasthed og kontinuitet og et klart signal, en reaktion, en mærkbar sanktion fra det offentlige over for en række unge mennesker, som havde begivet sig ind på den kriminelle løbebane. De var måske ikke nået så langt endnu, men vi har hørt så ofte – jeg ved ikke, i hvilket omfang der er videnskabeligt belæg for det – at unge mennesker siger, når så endelig hammeren falder: Jamen hvorfor fik vi dog ikke at vide noget tidligere, at det her var en alvorlig ting?

Vi har fået nogle henvendelser inden denne debat, bl.a. fra Jørn Vestergaard fra Københavns Universitet, der gør gældende, at dette er en overdreven påstand. Men det er nu alligevel vores indtryk, at det for ofte har været for længe, før man fra det offentlige side har reageret over for de unge mærkbart, sådan at de var klar over, at de var ude i noget galt. Derfor er vi meget tilfredse med, at justitsministeren med sin redegørelse lægger op til, at vi kan få lukket det hul, som vi ellers godt kunne mene eksisterer.

Vi hæfter os meget ved, at målgruppen er defineret så konkret, som den er i ministerens redegørelse. Han siger, og jeg citerer fra Folketingets forhandlinger 1988-89, sp. 2454: »Det drejer sig om unge, der ikke er kommet ind i et me-

re fast kriminalitetsmønster, men som står over for ellers at skulle have tiltalefrafald på vilkår eller måske den første betingede dom.« Og så nævnes der en række eksempler. Det kan være første- eller andengangslovovertrædere, der har begået indbrudstyveri eller andet tyveri, hærværksforhold eller brugstyveri af f.eks. cykler eller knallerter eller helt enkeltstående brugstyveri af biler uden samtidig forvoldelse af konkret skade på personer og ting.

Unge, der har begået voldshandlinger, er derimod ikke omfattet af disse overvejelser, og det kan vi erklære os helt enige i. Sådan må denne målgruppe opfattes.

Og hvad er det så tanken at der skal ske på dette område? Ja, det er den såkaldte sociale kontrakt, som justitsministeren taler om at etablere her. Det vil sige, at man, så snart man har opklaret en forbrydelse, tager kontakt med den unge og dennes familie – og de, der skal tage kontakten, er politiet plus de sociale myndigheder – og at man så sætter sig sammen og prøver på at få en ordening på disse ting.

Igen vil jeg kort vende tilbage til lektor Jørn Vestergaards henvendelse til Folketinget forud for debatten, hvori han skriver, at der her er tale om en rent ensidig kontrakt. Sådan opfatter vi det ikke. Vi opfatter det som en gensidig kontrakt – ellers er det også svært at tale om en kontrakt; et ensidigt kontraktforhold er ikke særlig bindende og kan ikke være balanceret. Til gengæld for, at den unge frivilligt, siger man, men under indtryk af, hvad alternativet er, indgår en række forpligtelser af forskellig karakter, som jeg skal komme tilbage til om et øjeblik, giver man fra anklagemyndighedens side tilsagn om ikke at fortsætte retsforfølgning. Dette er en kontrakt. Dette er gensidigt forpligtende. Det er i hvert fald vores opfattelse.

Den del af aftalen, af kontrakten, som den unge skal forpligte sig til, skal indeholde – det lægger vi vægt på i mit parti – nogle mærkbare reaktioner. Deri ligger der selvfølgelig, at den skal give udtryk for utilfredshed fra det offentlige side med den opførsel, som den unge har udvist.

Der nævnes i redegørelsen en arbejdspligt af begrænset omfang, for ellers ryger vi jo ind i samfundstjenesten. Det kan vi være med på. Dette arbejde skal selvfølgelig ikke betales, fordi vi heller ikke skal nå dertil, at man tror, at det at arbejde og få løn for det er en sanktion, en

[Bjørn Elmquist]

straf. Derfor skal det selvfølgelig være en arbejdspligt, men som det også klart fremgår af redegørelsen, skal der ikke betales for dette arbejde.

Derudover er der forskellige andre forslag: at man kommer på en ungdomsskole, at man deltager i aktiviteter i idrætsklubber. Der har også været tanker fremme om, at man skulle melde sig ind i en spejderforening. Det har vi også fået nogle reaktioner på, som vi fra mit partis side helt må tilslutte os. Jeg vil gøre den generelle bemærkning, at vi ikke kan acceptere, at disse idrætsklubber eller spejderforeninger bliver at opfatte som en slags socialforvaltningens forlængede arm. Det må ikke være sådan, at man fra politiets eller socialforvaltningens side skal kunne tvinge disse foreninger til at optage unge, som de ellers ikke ville optage. Den risiko er måske heller ikke så stor, for jeg har indtryk af, at man rundt omkring i idrætsforeningerne er helt med på at løfte den del af opgaven. Men vi vil ikke acceptere, at disse foreninger skal kunne tvinges ud i det.

Jeg skal til slut sige nogle ganske få ord om en tanke, en idé, en mulighed, som også nævnes i ministerens redegørelse, nemlig det såkaldte konfliktråd, som man kender fra andre lande, f.eks. Norge og Finland. Det omhandles meget sporadisk i ministerens redegørelse. Han redegør ganske kort for det og vil gerne vende tilbage til det.

Konfliktrådet går jo ud på, at man dér sørger for, at den forurettede, offeret for den pågældende forbyrdelse, og den unge bringes til at møde hinanden, forudsat at offeret accepterer det – det er en helt klar forudsætning – og at man så prøver at snakke sagen igennem.

Der var i Venstres folketingsgruppe forud for debatten i dag interesse for, at vi fra ministerens side får en nærmere redegørelse for, hvad det her er for noget, og hvilken lære man mener at kunne drage af erfaringerne fra Norge og Finland. Vi vil ikke på nogen måde afvise, at der her kan være nogle interessante nytænkninger, og det er vel det, vi i øjeblikket prøver på at begive os ud i på dette område: nytænkninger i erkendelse af, at unge lovovertrædere og indsatsen over for dem med fasthed og kontinuitet og klare signaler er ganske afgørende både for det enkelte unge menneskes videre færd i samfundet og for samfundets mulighed for at forebygge kriminalitet.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Nu var det hr. Bjørn Elmquist, der bragte begrebet »vi skal de mange tiltalefrafald til livs« på bane i denne debat. Jeg vil gerne spørge: Hvordan forestiller hr. Bjørn Elmquist sig at de forslag, som justitsministeren har ridset op, skal formindske antallet af tiltalefrafald, og hvad mener hr. Bjørn Elmquist, når han siger »mange tiltalefrafald«? Mener han det antal tiltalefrafald, den enkelte unge får, eller mener han det antal unge, som får tiltalefrafald?

Det antal unge, som får tiltalefrafald, har ligget nogenlunde konstant. Det er ikke steget, i hvert fald ikke i de senere år, men jeg ved ikke, hvad det er, hr. Bjørn Elmquist mener, når han gerne vil af med de mange tiltalefrafald. Jeg synes, det er vigtigt, fordi det har spillet så stor en rolle i debatten og forud for den debat, vi har i dag, og det vil sandsynligvis også komme til at spille en rolle senere.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

I ministerens redegørelse står der – Folketingets forhandlinger 1988-89, sp. 2451:

»Antallet af lovovertrædere i alderen 15–18 år er betragteligt. . . I 1985 og 1986 var det samlede antal af 15–18-årige, der modtog tiltalefrafald, således henholdsvis 1.428 og 1.278. Dette svarer for 1985 til, at der for hver 100.000 15–18-årige meddeles 455 tiltalefrafald.«

Det er de absolutte tal, kan man sige, også sat i relation til antallet af 15–18-årige.

Men det, jeg havde i tankerne, er først og fremmest det store antal tiltalefrafald, som nogle enkelte unge kommer ud for. Jeg kan godt følge fru Ebba Stranges tankegang: at der måske er noget paradoksalt i dette her, fordi den sociale kontrakt jo også vil indeholde en slags tiltalefrafald. Men det, som vi vil til livs, er, at der blot sker tiltalefrafald, måske på vilkår af et eller andet, og at der er meget stor langsomhed, når så de vilkår ikke efterleves – hvis der overhovedet er nogen konsekvens i reaktionerne derpå.

I ministerens redegørelse hedder det også, at der ofte går lang tid, hvis man overhovedet får besked hos politiet om, at et tiltalefrafalds vilkår ikke følges. Det håber vi vil kunne rettes op ved den mere direkte kontakt, der her etableres,

[Bjørn Elmquist]

og ved de konkrete forpligtelser, som vil være indeholdt i en social kontrakt.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg tænkte nok, det var det. Det er ikke antallet af unge, der får tiltalefrafald – det er, som det er – men det er den enkelte unges antal af tiltalefrafald.

Så tror jeg nok, mit næste spørgsmål skal gå til justitsministeren og ikke til hr. Bjørn Elmquist, og så kan justitsministeren tage det med i sin opsamling. Så vil jeg nemlig gerne spørge: På hvilken måde tror justitsministeren at de forslag, som er fremme i disse rapporter, vil formindske den enkelte unges antal af tiltalefrafald, og hvorfor er det så slemt? Og hvor mange tiltalefrafald får disse unge typisk, inden der falder en betinget dom eller en ubetinget dom, og hvorfor er det så slemt?

Jeg er enig i meget af det, der er sagt, men jeg synes, vi skal have opklaret disse ting, og derfor vil jeg gerne spørge justitsministeren.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Når vi nu er ved det, der måske er sandhed og måske er myter, vil jeg da gerne spørge både hr. Bjørn Elmquist og justitsministeren: Hvor mange tiltalefrafald er der i de sidste 2-3 år, som statistikken dækker, givet enkeltpersoner? Er det 2, 3, 5 eller 7? Der går jo nogle rygter, som vi ikke rigtig har fået verificeret. Det er måske også svært at gøre det i dag. Det ved jeg ikke. Men til et af de spørgsmål, jeg har fået, må jeg sige, at der faktisk ikke er 50.000 tiltalefrafald om året, der er 1.200-1.400. Det overrasker mange.

Men så siger man jo, at der er nogle, der får 5-10 tiltalefrafald, og hvorfor gør I så ikke noget andet i stedet? Og dér er mit spørgsmål både til ministeren og til hr. Bjørn Elmquist så: Tillader systemet da ikke noget andet i dag, når man kommer til tiltalefrafald nr. 4 eller 5? Hvis der havde været ressourcer til stede, kunne man så ikke have valgt noget andet end blot et tiltalefrafald, noget, som i virkeligheden sådan nogenlunde havde givet det samme, som vi taler om at give i dag? Nu kalder vi det en social kontrakt, og det kan måske være en væsentlig ændring, men de samme tilbudsmuligheder – hvis

vi taler om tilbud – er jo i virkeligheden til stede i dag.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Det rent statistiske er jeg sikker på at justitsministeren senere kan give fyldestgørende svar på, så det skal jeg ikke komme ind på. Jeg vil alene gøre den bemærkning, at jeg tror, der også er en masse psykologi i det, at det pågældende unge menneske konfronteres på en eller anden facon – det er også derfor, jeg talte lidt om konfliktrådet – med situationen og i situationen. Der er måske også i dag hjemmel til – men man gør det vel ikke i det omfang, som vi håber at kunne komme frem til – at man samler forældre, sociale myndigheder, politi og anklagemyndighed, snakker tingene igennem og laver noget helt konkret, som den unge så har at gå rundt med i lommen eller tage med hjem. Det giver virkelig anledning til eftertanke, tror vi, og derfor mener vi, at ministerens tanker bør gennemføres.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg kan se, at socialministeren er her, og det er jeg glad for, for jeg sad og overvejede i aftes, om det i virkeligheden ikke lige så meget var en social debat, som det var en retspolitisk debat, vi skulle føre i dag.

En række af de forslag, der er ridset op i de redegørelser, vi har fået, og som ikke har strafkarakter, altså ikke det med tvangsarbejdet, men en række af de andre foranstaltninger, eksisterer i det sociale system i dag. Derfor vil jeg godt spørge – og det er i virkeligheden en uddybning af hr. Ole Espersens spørgsmål, men jeg vil godt stille det både til hr. Bjørn Elmquist og til socialministeren – om det ikke er sådan, at en række af de tiltalefrafald, der bliver givet, bliver givet på vilkår af vejledning, rådgivning, pålæg om det ene og det andet og i hvert fald en opsøgende social indsats over for den unge. Det er mit indtryk med det kendskab, jeg har til socialforsorgen og kriminalforsorgen.

Så det, der i virkeligheden ligger i centrum i debatten, er det, vi også gerne vil have belyst: Er det mangel på ressourcer, eller er det mangel på andre ting, der gør, at socialforvaltningerne ikke altid lever op til de opgaver, de har i den

[Ebba Strange]

forbindelse? Jeg vil også godt spørge socialministeren om, hvordan det ser ud.

Knud Lind (FP):

Når et politisk møde er forbi, plejer dirigenten at sige tak for i aften og tak for godt fremmøde, uanset om mødet har været en stor fiasko og der i øvrigt ikke har været ret mange fremmødte. På samme måde plejer man her i Folketinget at takke ministeren for en redegørelse, uanset om redegørelsen egentlig ikke er nogen redegørelse og den i øvrigt ikke indeholder noget som helst nyt. Det er en ren høflighedsfrase, og jeg skal derfor sige tak til ministeren for redegørelsen, og mere ligger der bestemt ikke i disse ord.

Når jeg siger dette, er det, fordi der næsten intet nyt er i den redegørelse. Hvis dette er et afskedsbrev fra en justitsminister, har det sandelig været en trist tilværelse. Statistisk set er den lidet oplysende. Årsagerne til den stigende ungdomskriminalitet, indbrud, tyverier, brugstyverier, hærværk, bliver udlagt som en slags kedsomhed eller trang til aktivitet og en søgen efter noget at rette virkelysten mod parret med manglende ansvarsfølelse over for egen situation. Og sådan fortsætter det, og det er der faktisk heller ikke noget nyt i.

Man kunne jo spørge, hvad justitsministeren egentlig vil, og hvad det koster. Det er da rigtigt, når Socialdemokratiet faktisk sætter spørgsmålstegn ved det. Hvad er det, man vil? Og hvad koster det? Det må vi have oplysninger om.

Vedrørende kriminalitetsbekæmpelsen kører man efter de gamle pædagogiske opskrifter om forebyggelse som den bedste indsats imod ungdomskriminalitet for så at sige det på alle planer på én gang: i familie, skole, fritidsklubber, på gaden, ved møde med de offentlige myndigheder i al almindelighed. Man roser betydningen af den kriminalpræventive indsats, Det Kriminalpræventive Råd og SSP-samarbejdet.

Og så taler man lidt om børn og unge under 18 år, som har begået lovovertrædelser, og hvorledes det sociale udvalg i den enkelte kommune efter de almindelige regler i bistandsloven kan iværksætte forskellige foranstaltninger, selvfølgelig i samarbejde med barnets forældre. Det kan være rådgivning, vejledning, henstilling, pålæg til forældrene om bl.a. bar-

nets pleje, skolegang eller uddannelse. Efter bistandsloven kan det sociale udvalg også beskikke en person til rådgivning for den unge.

Man kan konstatere, at det tager 3-6 måneder, fra en sag er opklaret hos politiet, og indtil meddelelsen om tiltalefrafald endelig bliver givet, og at politiet ofte ikke modtager nogen som helst underretning fra social- og sundhedsforvaltning om forløbet af hjælpeforanstaltninger, der opstilles som vilkår for tiltalefrafaldet.

Den pædagogiske overdosis og forgiftning fortsætter som hidtil. Der er intet nyt under solen. Hvis man skulle sige noget, er det sensationelt nye ifølge ministerens redegørelse, at politiet og socialmyndighederne nu skal holde møde med den unge og forældrene - hvis man da er så heldig, at alle parter møder op - og at man skal lave et frivilligt program for den unge. Men det er der faktisk heller ikke noget nyt i.

Den unge biltyv, som har fartfeber i kroppen, han skal nu ifølge det nye program have mødepligt i en ungdomsklub eller melde sig ind i den stedlige spejdergruppe, hvor han kan begynde som ulveunge og så arbejde sig op; eller han kan komme ind i idrætsklubben og spille lidt badminton. Hvis han er skoletræt, så kan han komme på efterskole eller i et andet uddannelsesforløb. Når den unge har bestemt sig for, om han vil være spejder eller han vil spille bordtennis i ungdomsklubben eller han vil gå på efterskole, så vil de sociale myndigheder lave en såkaldt social kontrakt med den unge.

Hvis nu den unge ikke vil være medlem af spejderkorpsen eller nogle af de øvrige implicerede, dvs. forældrene, socialforvaltningen, kriminalforsorgen og politiet m.v., ikke er enige i den sociale kontrakts vilkår, skal sagen gå til indenretslig behandling.

Der mangler noget i den redegørelse. Der mangler en erkendelse fra de offentlige myndigheder af, at de børn, der her er tale om, er dødrætte af pædagogisk påvirkning af næsten enhver art. Tror nogen virkelig på, at en skoletræt ung mand vil overholde en social kontrakt om at gå på efterskole? Disse hjælpeforanstaltninger virker fuldstændig verdensfjerne i forhold til den unges situation og holdning til samfundet.

Uanset at jeg selv har været spejder i min ungdom, så vil jeg sætte et meget stort spørgsmålstegn ved, om en biltyv eller en ung indbrudstyv eller hærværksmand skulle blive bed-

[Knud Lind]

re af at blive meldt ind i Det Danske Spejderkorps. En ung kriminel fra Vesterbro, hærværksmand, indbrudstyv eller lignende, ville blive fuldstændig til grin, hvis hans kammerater opdagede, at han havde indgået en såkaldt social kontrakt om at blive ulveunge eller spejder. Og det er jo det, der ligger i det her.

Det, der er mest galt med denne redegørelse, er, at man ikke tør kalde tingene ved rette navn. Det, at forældrene har en helt naturlig pligt til at opdrage deres børn således, at de er klar over, hvad der er dit og mit, bliver i denne redegørelse oversat til sådan noget diffust noget, som lyder nogenlunde således: Betydningen af den kriminalpræventive indsats, der sker i familien, kan ikke overvurderes. Så langt er vi nået i behandlersamfundet, at man er holdt op med at kalde tingene ved rette navn. Politikerne tør ikke sige det ligeud, som det er: Forældrene har ikke tid, de skal tjene penge til skattevæsenet.

I 1986 blev der iværksat 3.953 anbringelser uden for hjemmet af børn og unge. Der står jo ikke noget som helst om, at de 3.953 anbringelser skete på grund af kriminalitet, men det må man vel gå ud fra at en del af dem var.

Man kan også sige det på en anden måde: Enten evner forældrene det ikke, eller også vil de ikke opfylde deres naturlige forældrepligt. Det skal man fortælle dem og ikke fortsætte med denne blødsødne behandlerpædagogiske stil. Forældreansvaret glider mere og mere i baggrunden.

I mangel af bedre vil jeg foreslå, at man f.eks. indførte en forældrestrafferegulering, som betød, at første gang deres poter, som i øvrigt ikke kunne straffes på anden måde, lavede indbrud, tyveri, brugstyveri eller hærværk, så fik forældrene en bøde, fordi de ikke havde opfyldt deres opdragelsespligt.

Uden at jeg på nogen måde skal generalisere, vil jeg dog alligevel tillade mig at fremkomme med nogle tanker, der faldt mig ind, da jeg så denne såkaldte redegørelse: Hvis en hund strejfer rundt og den f.eks. bider nogen, så får hundeejeren en bøde. Hvis en 13-14-årig strejfer rundt og laver hærværk, tyveri eller andet, så er det synd for forældrene, og det er et socialt tilfælde, og alle mulige skal blande sig ind i det.

Samfundet er i dag gennemsyret af manglende ansvarsfølelse hos mange forældre. Man går nærmest ud fra som givet, at skolen, ungdoms-

klubben osv. nok skal lære dem alle de ting om, hvad der er dit og mit. Man vil hellere sidde foran flimmerkassen, og så læser man problemerne over på det offentlige, på skolen osv., og når lille Peter laver indbrud, tyveri og stjæler biler, så undskylder man sig med, at han er kommet i dårligt selskab. Nu kan de jo ikke alle sammen komme i dårligt selskab; en eller anden må have startet det dårlige selskab.

Jeg hørte i radioen engang en mor beklage sig over, at hendes søn var idømt en stor bøde og erstatning, fordi han havde overmalet statens ejendom, i dette tilfælde DSB's, med såkaldt graffiti. Det var helt urimeligt, blot fordi hendes lille søn havde været ude at more sig lidt et par aftener. Det er den holdning, der går igen, og så længe den holdning findes hos forældrene, kan man sætte alle pædagoger og politifolk og kriminalforsorg osv. sammen og skrive sociale kontrakter om spejdertrup osv., og det hjælper ikke en pind. Det er krævementaliteten og den manglende forældreansvarlighed, der er hovedårsagerne til ungdomskriminaliteten, fordi pædagogerne og det offentlige har overtaget forældreansvaret. Da jeg hørte det her, var jeg blevet meget tvivlende over for, om den unge havde indgået en social kontrakt om at blive spejder. Jeg tror bestemt ikke, det vil hjælpe noget.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg er enig med Fremskridtspartiet i, at den manglende familiepolitik er grund til meget.

Man sidder og får en fornemmelse af, at det var jo egentlig meget nemt, hvis man ligesom med hundene havde pligt til at føre børn og unge i snor, sådan at man altid kunne vide, hvor de var.

Jeg synes, at Fremskridtspartiet ligesom skærer alle forældre over én kam. Det kunne jo ske for hr. Knud Linds egen familie, for enhver af os, selv om vi synes, at vi har gjort meget. Der sidder mange fortvivlede forældre og spørger: Hvad har jeg gjort forkert? Måske er der 2-3 søskende, man har forsøgt at opdrage ens, hvad har man gjort forkert? Der er selvfølgelig nogle forældre, der svigter, det er klart, men man skal passe på ikke at skære alle forældre over én kam.

Det er meget vigtigt at sige, at det er umådelig svært, fordi vort samfund på mange måder

[Inger Stilling Pedersen]

er indrettet, så det lokker mange unge ud i noget galt, og forældre står mange gange magtesløse over for overtrædelse af udskænkingsforbud og mange andre ting.

Derfor vil vi gerne have, at vi får slået fast, at vi har forældre, der svigter, men vi har også mange, som faktisk uforskyldt kommer ud i det, og det er næsten umuligt at holde unge i snor.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Uden at jeg skal gå ind på Kristeligt Folkepartis familiepolitik i alle enkeltheder, vil jeg indledningsvis sige, at jeg beklager da meget, hvis det skulle fremstå som en generalisering.

Men jeg vil godt samtidig sige, at det er svært for de forældre, som skal opdrage børnene, når de kan sidde foran flimmerkassen og se, hvordan BZ'erne laver tag selv-aktioner, og hvordan man på 17. år kører løs i Christiania, Thylejren osv. Man vil poste mange penge i det kriminalpræventive arbejde, og når de så kommer hjem fra skolen og har fået en indsprøjtning dér, så kan de sætte sig lige hen foran fjernsynet, og så kan tv forherlige cykeltyverier og andre ting. Det er jo den slags ting, der gør, at det er svært for forældrene, når de så oven i købet skal skaffe nogle penge hjem til skattevæsenet.

Men jeg må samtidig sige, at der er en pligt for forældrene, og stod det til mig, så fik disse forældre, om hvem man kunne sige, at de ikke har efterlevet deres opdragelsespligt, en bøde, så længe barnet var under den kriminelle lavalder. Så kunne det være, at vi blev fri for alle de her pædagoger!

Kirsten Lee (RV):

Hr. Knud Lind har nu totalt nedgjort alle Danmarks forældre og kaldt dem ansvarsløse. Vi mener i Det Radikale Venstre, at danske forældre er utrolig ansvarlige, og vi synes, det er vigtigt at fastslå, at som gruppe er vore unge ikke kriminelle.

Det er kun en ganske lille del af de unge, der er kriminelle, men deres kriminalitet er til gengæld meget synlig. Det drejer sig om hærværk, og det drejer sig om tyveri især, og det går i øvrigt hyppigt ud over de unge selv. Samfundsokonomisk er de unges kriminalitet for pebernødder at regne mod den kriminalitet, som vi andre er i stand til at begå i form af skattesnyderi, miljøsvineri, og hvad vi ellers kan finde på i

form af f.eks. socialt bedrageri ved både at hæve dagpenge og arbejde i Norge.

De fleste former for ungdomskriminalitet er engangsforeteelser, forbigående tilpasningsproblemer. Kun en lille gruppe har de mange forhold, der fører til en kriminel løbebane. Men det er vigtigt at vurdere allerede ved første forhold, om det drejer sig om et enkeltstående forhold eller der er sandsynlighed for gentagelser, for indsatsen over for den unge bør tage de ting i betragtning.

Gennem SSP-samarbejdet har man god mulighed for at kende de børn og unge, der bliver problemer med, og som vil begå gentagne lovovertrædelser. Vi ønsker at styrke SSP-arbejdet, og vi har stor respekt for det arbejde, der udføres i det regi, og som vi ved fungerer vældig godt mange steder.

Når der er sandsynlighed for gentagelser, drejer det sig hyppigt om unge, der på en eller anden måde er udstødt, hvor familien ikke har styrke i form af følelsesmæssige ressourcer til at få deres børn til at føle respekt for fællesskabet både i familien og i det samfund, de lever i.

Forebyggelse af den slags foregår faktisk allerede fra den spæde barnealder med hjælp af bl.a. vores dygtige sundhedsplejersker, som er med til at forstærke den følelsesmæssige tråd, der er mellem forældre og børn. Den er en forudsætning for den nødvendige følelsesmæssige ballast, som børn skal have for at vokse op som ansvarlige, integrerede medlemmer af det fællesskab, som vores samfund er.

I Det Radikale Venstre ønsker vi at bevare den kriminelle lavalder ved 15 år. Vi ønsker også i videst muligt omfang at holde de unge uden for det strafferetlige system. Derfor ønsker vi at bevare de elementer, som vi betragter som positive over for de unge, nemlig tiltalefrafald og betingede domme.

Men vi ønsker, der skal være umiddelbart mærkbare reaktioner over for unge, der begår lovovertrædelser. Vi ser gerne, at der etableres forsøgsordninger, og vi har været noget optaget af de hollandske Haltprojekter, hvor unge graffitimalere f.eks. omgående sættes til at rense de vægge, de sviner til, eller på anden måde er med til at genoprette de skader, de forvolder. Det er den slags sanktioner, som de unge selv finder rimelige, og de holdes uden for det strafferetlige system.

[Kirsten Lee]

Vi ønsker også i videst muligt omfang at undgå fængselsstraffe, som blot udstøder de unge. Vi ønsker at fastholde dem som integrerede medlemmer af vores samfund.

Hr. Bjørn Elmquist var inde på begrebet konfliktråd. Det er også noget, vi har drøftet meget og er optaget af i Det Radikale Venstre. Vi vil gerne arbejde for, at der kan oprettes konfliktråd; vi kunne starte med det på forsøgsbasis. Konfliktråd er steder, hvor offer og gerningsmand mødes. Det sker jo i de stærke familier, hvor den unge, der har smadret naboens rude, selvfølgelig bliver taget i hånden af sin fornuftige far eller mor, og så går man over og ordner sagen i mindelighed med naboen. Det kan ikke ske i de svage familier, og det er dér, konfliktrådet måske kunne komme ind.

Vi erkender, at retssystemets langsommelighed er et problem, og justitsministeren var jo også inde på det. De unge oplever, at man er ligeglad med dem. I den tid, der går, fra kriminaliteten er begået, til den unge har været igennem retssystemet, kan det være vanskeligt at etablere resocialiserende foranstaltninger i form af f.eks. uddannelse og arbejdstilbud. Derfor er omgående reaktion nødvendig.

Vi ser gerne, at der indgås sociale kontrakter, hvor den unge og samfundet gensidigt forpligtes. Vi erkender, der er et problem, idet bistandsystemet jo ikke har nogen forpligtelse til at meddele det kriminalretlige system, at en kontrakt ikke overholdes. Det er naturligt, at politiet modtager underretning om forløbet af de foranstaltninger, man har etableret omkring den unge, og holder den unge ikke sin del af aftalen, kan man da ikke afvise, at noget værre kan træde i stedet.

Det er for os væsentligt at fastholde det princip i bistandsloven, at bistandsloven ikke har nogen strafferetlig karakter, men vi vil godt være med til at ændre bistandslovens § 33, således at unge i højere grad støttes og mandsopdækkes.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Da min taletid under mit første indlæg desværre udløb, skal jeg her på Fremskridtspartiets vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Som et vigtigt led i bekæmpelsen af ungdomskriminaliteten pålægges regeringen hurtigt at afslutte de ulovlige besættelser af det såkaldte Christianiaareal og andre ejendomme.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 24).

Det var såmænd det, jeg begrundede med, at man ikke kan have den slags dårlige eksempler, BZ'ere og Thylejre osv., samtidig med at man vil ofre penge på kriminalpræventivt arbejde, når de unge hver eneste aften kan sidde og se i fjernsynet, at det går godt. Hvis man virkelig mener noget med det kriminalpræventive arbejde, så kan man kun stemme for denne motiverede dagsorden.

Formanden:

Der er fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i debatten.

Nør Christensen (CD):

Jeg skal indledningsvis henvende mig til justitsministeren og henlede ministerens opmærksomhed på side 24 i rapporten fra november 1988, idet ministeren jo netop gjorde opmærksom på i sin tale, at der typisk går 3-6 måneder fra opklaring til domfældelse. I rapporten står der altså, at der går mindst 6 måneder og ofte mere. Det kan man i øvrigt også læse andetsteds. Jeg tager det bare med for at være sikker på, at vi ikke går forbi hinanden, fordi den lange, skal vi kalde det ventetid jo nok er et af de hovedproblemer, vi står med.

I øvrigt er det jo sådan, at den historiske udvikling har vist, at antallet af anmeldte straffelovsovertrædelser gennem de senere år har fået et omfang så stort og så voldsomt, at da man for 4-5 år siden her i Tinget diskuterede det, sagde man, at det antal kan vi aldrig nå. Men ikke desto mindre er det altså lykkedes i allerhøjeste grad.

Derfor er den debat, vi har i dag, nyttig, og vi er med i den, fordi vi skal have en holdningsdebat omkring disse ting. Jeg er også enig i, at der skal nye initiativer i gang, der skal sættes andre foranstaltninger ind af den ene eller den anden art, som der kan skaffes politisk flertal for. Den tid er forbi, hvor man kan sætte sig i skrædderstilling med en lilla ble om hovedet og diskutere problemerne igennem og så tro, at alting ord-

[Nær Christensen]

ner sig ad den vej. Det gør det ikke, al erfaring viser det.

Der skal med andre ord konsekvens ind, der skal være en konsekvent holdning fra samfundets side over for de unge førstegangskriminelle. Det er det, der er behov for, og det er det, der er den politiske idé i den holdning, som Centrum-Demokraterne har taget som udgangspunkt for denne debat.

Der skal stilles konkrete krav til den unge om viden om, at der er forskel på dit og mit. Det er dér, vi skal hen, og så skal den unge have meget klar besked om, at hvis ikke man respekterer forskellen på dit og mit, så træder samfundet frem med nogle konsekvenser, som man værsgo har at rette sig efter.

Hvis man tilhører venstrefløjen, betyder det selvfølgelig, at nu er Centrum-Demokraterne og for den sags skyld også Fremskridtspartiet blevet rigtig onde i sulet på dem, der begår kriminalitet, og især de unge, og nu skal de rigtig have nogle piskesnerter hen over ørerne. Tværtimod, det forholder sig ganske anderledes. Den holdning, vi lægger frem, og den politiske tanke og de ideer, vi kommer med, betyder det stik modsatte, det betyder nemlig, at vi i modsætning til venstrefløjen i Folketinget interesserer os for, hvad de unge foretager sig. Vi er ikke bare ligeglade og accepterer tiltalefrald, som man har gjort i årevis.

Her i folketingssalen er vi jo mange, der har oplevet at være ude og slæbe den slags i retten, og de er ofte ude af byretten, før vi andre når at komme ud, når vi endelig har fundet dem. Det er en fuldstændig gal holdning.

Jeg lyttede selvfølgelig også opmærksomt til hr. Ole Espersen, der som sædvanlig har mistillid til politiet. Er politiet nu gode nok til at tage stilling til, om man kan indgå en social kontrakt? Jeg havde nær sagt, det er jo ikke usædvanligt, at hr. Ole Espersen har den holdning, men den er i hvert fald forkert. Jeg tror ikke, der findes nogen bedre end netop politiet til at afgøre, i hvilke situationer der er mulighed for eventuelt at indgå en social kontrakt.

Men heldigvis har den stædighed, vi har udvist, udmøntet sig i, at der er ved at komme en ændret holdning i befolkningen, fordi store dele af befolkningen erkender, at tiden med de betingede domme og tiltalefrald i det omfang, det hidtil er sket, for længst er forbi. Det går altså ikke.

Jeg havde nær sagt, der er jo ikke noget at sige til, at holdningen har været sådan, for én ting er jo, at vi har Frøstruplejren og Christiania og det, som man kan se i fjernsynet, men vi har jo også haft en holdning her i Folketinget, hvor den yderste venstrefløj har tilladt sig fra Folketingets talerstol at sige: Det er da også grumme forskrækkeligt med disse butikker, som tillader sig at udstille deres varer så fristende, at de unge slet ikke kan lade være med at gå hen og stjæle dem. Det kan man sige i Folketinget. Så kan jeg godt forstå, at unge mennesker lader 5 og 7 være lige og går ud og begår kriminalitet, for det betyder åbenbart ikke noget for venstrefløjen – i hvert fald har det ikke betydet noget for venstrefløjen hidtil.

Et andet forhold er den debat, vi havde for år tilbage om skønsomheden. Det bringer mig ind på spørgsmålet omkring BZ'ere. Dengang skulle man sådan skønne, om det nu også kunne betale sig, om ikke den gamle bygning var så elendig, at der ikke var grund til at skride ind. Det er den slags holdninger, der er grunden til, at jeg sagde indledningsvis, at vi vil have en holdningsdebat. Det er de holdninger, vi vil have gjort op med, fordi vi ved, at der skal andre ting til, nemlig konsekvens.

Vi ser også gerne ændrede straffereformer. Vi ser gerne, at vi får ændret straffereformerne således, at vi eventuelt kan bruge nogle af de måske kommende nedlagte kaserner eller seminarier, eller hvad der findes rundt omkring, til, at man over for unge førstegangskriminelle kan sætte ind og sige: Nu kan du indgå på et frivilligt ophold sammen med os i en weekend eller i en uge. Det kunne være interessant.

Men det kan godt være, at vi skal have strammet det lidt op, men i hvert fald i første omgang på frivillighedsbasis gå den vej, så har vi en chance for at påvirke den unge. Det er en mildere sanktionsform end fængselsstraf.

Som en sidebemærkning skal jeg gerne gøre opmærksom på, at kunne man disse steder også anbringe spiritusbilister, der er stoppet rutinemæssigt osv., og som skal have en straf, kunne man også gøre det med en mildere sanktionsform og sikkert mange andre straffe, så havde vi ikke noget som helst imod det.

Vi er klar over, at dette at sætte folk i fængsel er en ganske alvorlig ting. Men også dette, at man får forklaret de unge i et andet sprog, hvad det er, det handler om, er vigtigt. Det kunne

[Nør Christensen]

man gøre under et sådant weekendophold eller i en uges tid.

I stedet for at sige, hvad en dommer jo skal sige – og det er ingen kritik af dommerstanden: I henhold til straffelovens paragraf et eller andet får du sådan og sådan – kunne man sige til den unge: Det, du har foretaget, kammerat, er altså »dybt godnat«. Hvad det betyder, ved jeg dårligt nok, men man kunne sige det i et ungdommeligt sprog i hvert fald, sådan at den unge virkelig forstår, at hvis han gør det her én eneste gang til, så falder hammeren, og den falder meget, meget hårdt. Det er der god grund til.

Vi kunne se i går på TV 2, hvorledes det kan lade sig gøre, at folk kan lave 40, 50, 60, 70 brugstyverier af biler, og man kan stort set ingenting stille op, fordi der går så lang tid, inden der sker noget. Det er den slags ting, vi skal have gjort op med. På et langt, langt, langt tidligere tidspunkt skal vi ind med en konsekvens over for de unge førstegangskriminelle, således at de virkelig får – billedlig talt – et klip i øret.

Jeg ved godt, at man vil sige, at vi også ønsker at straffe med længere straffe. For god ordens skyld skal jeg sige, at jeg på intet tidspunkt, ej heller i dag, har talt om, at strafferammerne skal udvides. Jeg har kun gjort opmærksom på, at jeg ønsker en ændret holdning til de her ting. Vi må meget, meget gerne have pæne og moderne og ordentlige fængsler. Jeg ønsker ikke genindført vand og brød, eller at fugten skal drive ned ad væggene og den slags ting.

For vores skyld kan vi for så vidt angår den sociale kontrakt godt acceptere, at man prøver sig frem på forsøgsbasis. Det kan vi ikke have de store følelser over for. Om det er noget, der vil lykkes, kan man have sine tvivl om, men vi vil ikke stille os op og sige: Det er en fuldstændig tåbelig idé, at man vil prøve sig frem på forsøgsbasis et eller andet eller flere steder rundt omkring i landet.

For så vidt angår straffeloven og spørgsmålet om den kriminelle lavalder kan det godt være nødvendigt, at man gør noget på et tidspunkt. Justitsministeren skal ikke komme til at mangle hjælp hos os, hvis man ønsker at få den kriminelle lavalder sænket til under 15 år. Der er tale om en naturlig udvikling, for man har jo sænket valgretsalderen, og da man ville gøre det, var der ingen grænser for, hvor modne de unge var blevet.

Hos os går vi ind for 12-års-valgret. Jeg har ikke sagt, at den kriminelle lavalder skal sættes til 12 år eller noget i den retning, men jeg har ikke noget imod, at man i de grovere tilfælde kan sætte ind med en eller anden straffesanktion. Det kan være nødvendigt. Vi vil i hvert fald være parat til at se på det.

Vi mener, at den tid, hvor man går rundt og skal finde på undskyldninger for, at man gør dette eller hint forkert, er ved at være forbi. Vi mener, at man nu skal have en mere konsekvent holdning på disse områder, og at vi skal have indprentet de unge førstegangskriminelle, at de værgso har at have respekt for fællesskabet.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Det er stadig væk antallet af tiltalefrafald, jeg er lidt optaget af.

I 1985 var der 1.445 15–17-årige, der fik tiltalefrafald, og 425, der fik betingede domme. Vi kan ikke have tiltalefrafald og betingede domme i det omfang, vi hidtil har haft, siger hr. Nør Christensen.

Så vil jeg godt spørge: Hvor langt skal det ned? Hvor få skal der være, og hvad skal der være i stedet for? Skal det så være en ubetinget dom eller hvad?

Hvis det ikke er det tal, det var det ikke, da jeg spurgte hr. Bjørn Elmquist om noget, der ligner det, jeg spørger hr. Nør Christensen om, og da hr. Nør Christensen lød kolossalt overbevisende i sin viden om, hvor stort antal det drejede sig om, vil jeg godt spørge – jeg ved ikke, om justitsministeren ved det, hr. Bjørn Elmquist vidste det ikke – hvordan statistikken over, hvor mange tiltalefrafald og betingede domme de enkelte unge får, ser ud. Det vil jeg gerne vide, hvis hr. Nør Christensen ved det.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Det er utroligt at høre hr. Nør Christensen, der i ungdommeligt sprog fremfører forhistoriske kriminalpolitiske betragtninger med børnefængsler, hvor børn skal puttes ind i selskab med spritbilister – som om der skulle være noget som helst opbyggeligt i det! Man kan bare glæde sig over, at de holdninger, hr. Nør Christensen fremfører, er der ikke flertal for i det her Folketing eller i folket i almindelighed.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg må indrømme, at jeg var lidt overrasket over, at hr. Nør Christensen kunne finde anledning i det, jeg havde sagt, til at give mig en tur igen i dag, men det kunne han altså. Det hører med til CD's årsmøder og andre festforestillinger, at sådan skal det være.

At jeg skulle have givet udtryk for mistillid til politiet som sådant, forstår jeg ikke. Der er måske en enkelt politimand, jeg ikke har megen tillid til hist og her, men vi plejer jo ikke at snakke om vores erhverv, så det vil jeg heller ikke gøre.

Nej, det, jeg sagde, var, at man kunne rejse et spørgsmål af retssikkerhedsmæssig karakter: Er det rimeligt, at det er politiet, der tager stilling til, om en foranstaltning skal være af strafmæssig karakter eller ej? Det bliver det i realiteten. Sådan er det ikke i dag; der er en domstol med.

Det lød på hr. Nør Christensen, som om vi sådan set kunne overlade alt til politiet, og hvis politiet skulle afsige domme og man var imod det, havde man altså ikke tillid til politiet. Jeg har tillid til politiet, men jeg spørger: Hvad er politiets rigtige roller, og hvad er ikke politiets rette roller? Jeg har ikke taget afstand fra det her, men kun rejst det som et af de spørgsmål, vi gerne vil have opklaret. Det er også derfor, vi har foreslået den dagsorden, jeg har læst op. Der er nogle uafklarede punkter. Det er baggrunden for, at vi er kommet med en dagsorden, selv om vi er enige i mange af de ting, der står i redegørelsen.

Nu når jeg er her, vil jeg gerne sige til hr. Knud Lind, at hvis de forhold, der er dårlige eksempler for unge – hr. Knud Lind nævnte ulovlighederne på Christiania og BZ-aktioner, og der kunne naturligvis nævnes mange andre ulovligheder – tolereres af samfundet, så er det dårlige eksempler, det er jeg enig i. Det er også baggrunden for, at vi hele tiden i vort parti og et flertal her i Folketinget naturligvis og vist hele Folketinget har arbejdet for at få gjort en ende på de ulovligheder, der foregår. Det har ikke været så nemt, men jeg er enig i grundbetragtningen fra hr. Knud Linds side.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det skal være ganske kort.

Der ligger jo to dagsordener nu. Den socialdemokratiske dagsorden kræver, at man undersøger det også på kommunal basis og hos de myndigheder, som har ansvaret. Desuden har man en redegørelse. Jeg går ud fra, at justitsministeren vedstår arv og gæld, men den redegørelse er kun gæld, der er ikke rigtig noget arv i den, for den er ikke nogen redegørelse.

På den anden side ligger der et forslag fra Fremskridtspartiet, som peger på det, man kalder det dårlige eksempel, som kan virke skadeligt på de unge, og i særdeleshed det kriminalpræventive arbejde. Derfor var jeg meget glad for, at hr. Ole Espersen tilkendegav, at man også fra Socialdemokratiets side tog afstand fra de dårlige eksempler. Det er ikke bare Christiania. Der er masser af andre eksempler, man kunne nævne.

Derfor vil vi stærkt overveje at stemme for det socialdemokratiske forslag om motiveret dagsorden.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Det er rart at gå på talerstolen, når man kan komplimentere fru Kirsten Lee. Hun må da være den eneste, der har hørt mig sige, at børn skal sættes sammen med spritbilister. Ingen andre kan have hørt mig sige sådan noget. Jeg har god grund til virkelig at sige tak til fru Kirsten Lee, fordi hun har lyttet så opmærksomt, at hun har fået fat i noget, jeg ikke har sagt. Alle tiders indslag i debatten!

Til fru Ebba Strange skal jeg sige, at det er meget, meget godt, at man kan plukke et indlæg eller en tale i stykker og tage noget ud af den og så bruge det som argumentation. Det er et temmelig kendt politisk trick, som bruges, og med al respekt for fru Ebba Strange vil jeg sige, at jeg ikke har den store respekt for, at man bruger den slags metoder.

Jeg sagde, at ventetiden er ikke, som der står på side 24 i rapporten, 6 måneder, den er 6 måneder og ofte mere. Det var det, jeg beskæftigede mig med, og så gjorde jeg opmærksom på, at en af grundene til antallet af betingede domme og tiltalefrafald er, at ventetiden er så lang. Hvis man kan gå ud og finde en eneste aktiv person, som beskæftiger sig med de her ting, og som vil sige det modsatte, så har fru Ebba Strange vundet et grønt æble af mig købt i Folketingets kiosk.

[Nør Christensen]

Til hr. Ole Espersen skal jeg sige, at det er lidt af en præstation. Christiania og Frøstruplejren har eksisteret i, ja, nu kan vi snart sige i årtier, og Folketinget har haft 17-18 debatter, men ingenting har hjulpet. Hvorfor ikke? Fordi der har været valg hvert andet år i Danmark og vælgerne trofast har stemt på de mennesker, de samtidig skælder ud, og sammensat Folketinget på en sådan måde, at man ingenting har kunnet stille op. Vi andre skal bare respektere, at sådan er det, men vi har alligevel lov til at give udtryk for vores holdning.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Efter at have hørt yderligere på både hr. Knud Lind og hr. Nør Christensen synes jeg, det er på tide at udtrykke en lille smule uenighed med hr. Ole Espersen, der siger, at han ikke har udtrykt mistillid til politiet. Det er jeg fuldstændig enig i. Det har jeg heller aldrig nogen sinde - på nær en enkelt politimand, siger hr. Ole Espersen. Jeg vil gerne udvide begrebet til to.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg hørte godt, hvad hr. Nør Christensen sagde, og jeg sagde selv i mit første indlæg, at jeg også kunne ønske lidt kortere sagsbehandlingstider.

Men jeg kan konstatere, at heller ikke hr. Knud Lind kan oplyse mig om, hvor mange betingede domme og tiltalefrafald de enkelte unge får. Jeg kan kun konstatere, at hr. Knud Lind ikke kunne acceptere tiltalefrafald, som han har gjort i årevis, og at han ikke kunne acceptere betingede domme og tiltalefrafald i det omfang, vi hidtil har haft det. Det er citeret nøjagtig efter, hvad hr. Knud Lind sagde.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det var rart at komme til, inden hele dagen går med korte bemærkninger, mens man sidder og venter som den sidste.

Jeg vil gerne tilslutte mig, at man gør denne debat til en debat om holdninger, for man kan ikke løse de problemer, vi drøfter i dag, uden at tale om baggrunden og holdningerne i vores samfund.

For Kristeligt Folkeparti ligger det helt klart, at samtidig med den afkristning, der er sket - man har forladt de værdier, som har båret vores folk igennem mange, mange år - får man en masse andre problemer. Selvfølgelig har der altid være nogle problemer, men man får flere problemer. Derfor mener vi, det er meget, meget vigtigt, at vi får nogle af de værdier sat i højsædet igen.

Kristeligt Folkeparti mener, det er meget vigtigt, at vi ser på familien. Flere ordførere har nævnt familiens betydning, og det taler vi også smukt om mange gange, men det er vigtigt, at vi også realiserer det.

Vi har børn og unge i dag, der er ude i kriminalitet, men vi har utrolig mange børn og unge, der ikke er ude i det, enten på grund af at de er meget små, eller fordi de er ved at nærme sig en alder, hvor de kan være truet. Derfor er det forebyggende vigtigt, som der også står i redegørelsen, som jeg er meget glad for. Men vi må være klar over, at det forebyggende koster penge. Det er en stående debat herinde, at vi godt kan blive enige om, at vi på mange fronter skal forebygge, men det må helst ikke koste noget.

Det, der må være det centrale og vigtige, når vi taler om unge kriminelle, for os alle sammen, er: Hvordan får vi dem ud af det, efter at vi først har gjort alt for at forhindre, at de overhovedet bliver kriminelle? Vi må satse på hver enkelt ung og sige: Du er værd at redde. Vi vil gøre alt, hvad vi kan, for at få dig væk fra den kriminelle løbebane. Det går ikke, at man bare siger: Pyt med det.

Jeg er enig med hr. Nør Christensen, der taler om konsekvens. Man kunne undgå mange problemer hos forældre, skole og mange andre steder, hvis man var konsekvent. Altså at det man havde sagt, det fulgte man. En handling, der er gal, har en eller anden konsekvens. Det er ikke det samme som, at man skal i fængsel og alt muligt andet. Det betyder, at man forstår, at det, man har gjort, er alvorligt.

Vi mener også fra Kristeligt Folkepartis side, det er vigtigt, at vi har en høj opklaringsprocent. Det gælder al kriminalitet. Går det godt længe, kan man komme længere og længere ud i det. Det er der mange der kan tale med om. Derfor er det vigtigt, at vi hurtigt får opklaret det.

En anden ting, der er vigtig, er at vende det om og sige: Jamen hvis ikke vi får gjort noget

[Inger Stilling Pedersen]

ved kriminaliteten herhjemme, det gælder hos de ganske unge og i al almindelighed, får vi i befolkningen et modtryk imod det, der kan være uhyre farligt, altså et selvforsvar. Man vil selv være bevæbnet, man laver sin bolig om til en fæstning, man regner ikke med, at politiet eller det offentlige vil gøre noget ved det, og så må man gøre det selv, og det kan blive langt, langt farligere.

En anden ting, vi må huske på, er de mennesker, kriminaliteten går ud over. Det er alvorligt. Jeg synes, vi ser alt, alt for mildt på indbrudstyverier f.eks. i private hjem. Mange af disse unge kriminelle skulle prøve at møde ældre, der ikke tør være hjemme af angst for, hvad der kan ske, ældre, der kommer hjem og finder deres hjem ødelagt, der har været fremmede. De er altså angst. Man ødelægger tilværelsen og livet for mennesker ved det. Derfor bør det være en skærpende omstændighed, at man gør sådan noget.

Og dette med at stjæle en bil. Jamen jeg har lyst til den bil. Det at tage en bil bliver bare noget, man gør. Det er ikke noget alvorligt.

Det er derfor, man skal frem til at sige, at de handlinger, folk begår, strider imod vores lov, de er altså alvorlige. Men vi må sige til hinanden, også her i Folketinget, at vi voksne jo er eksempler. Hvem lægger for i al kriminalitet, der bare ikke benævnes kriminalitet? Hvem gør det stort at snyde i skat og omgå love, og hvad vi ellers gør? Jamen unge kan da kun få det indtryk, at det er noget, som er stort, det kan de sagtens gøre, det er ikke så alvorligt.

Jeg tror, det er vigtigt, at vi prøver på at være eksempler for de unge og fortæller dem noget om, hvorfor vi har love. Man kan gøre det ganske enkelt og ligetil. Hvis det er småbørn, kan man bare sige, at de har ting, de holder af, og de vil meget nødig have deres lille cykel stjålet eller ødelagt. De vil nødig have, det går ud over deres ting. Og sådan er der andre mennesker, der også har nogle ting, de er glade for, og som de ikke er så vilde med at få ødelagt eller stjålet.

Jeg tror, samtalen er vigtig. Man skal ikke undervurdere det pædagogiske og samtalen, som det så hånlige er sagt. Jeg tror, man kan forebygge utrolig meget kriminalitet i hjem og skoler og ungdomsforeninger ved at tale med og ved at have et godt forhold til børnene.

Jeg er glad for, at betydningen af, at barnet møder tillid og kærlighed og omsorg, er kom-

met frem. Hvis ikke man får det fra lille og igennem opvæksten, hvordan skal man så være i stand til at have nogle følelser overhovedet senere hen i tilværelsen? Derfor er det vigtigt, at man sørger for, at børn og forældre kan være sammen. Vi har gode pædagoger, vi har også gode institutioner, men de kan aldrig erstatte hjemmet, højst blive det supplement til hjemmet, de også skal være.

Hvis vi virkelig ønsker, at der skal ske noget på dette område, bliver vi nødt til at gå ind i det forebyggende. Men hvad skal der så ske? Kristeligt Folkeparti vil ikke nedsætte den kriminelle lavalder. Det skal stå helt klart. Men har man begået en handling, mens man var 13 eller 14 år, så må det også have en konsekvens. Det må være de sociale myndigheders opgave at sørge for at se, hvordan man bedst hjælper den familie og det barn, som er kommet ud i et eller andet.

Vi kan komme til at skulle straffe ganske unge, ja, det gælder også den næste gruppe, de 15-18-årige, hvor man kan komme ud for så alvorlige ting, at man er nødt til det. Men nummer ét må være: Hvordan redder vi de unge? Der er ikke noget formål i at få dem længere ud i kriminalitet, så de bliver belastende for sig selv, familie og samfund. Det er så nemt at stå op og sige noget meget populært. Jamen al den snak duer ikke.

Jeg tror virkelig, vi kan gøre noget. Men det betyder altså også, at de sociale myndigheder skal være konsekvente. Hvis man er pålagt et eller andet, så skal det følges op. Det er igen ordet konsekvens, som skal ind. Hvis jeg får en kontrakt om et eller andet, jeg skal overholde, og jeg bare kan sige: Skidt med det – så mister jeg respekten for det. Det er det, der er galt. Det er egentlig ikke, hvilke straffe og hvilke former og hvilke normer man har, men det, man er gået ind på, skal have en konsekvens.

En anden ting, der er vigtig, er, at man får lov til at genoprette noget af det, man har ødelagt. Det har man mange eksempler på. Har man smadret en bil eller øvet hærværk, så kommer man selv til at prøve at restaurere så meget af det, man kan. Der er unge, der har set, hvilket arbejde det er, og har sagt, at det var en god kur at få lov til at se, hvad det egentlig var. Altså ikke dette med, at der bare kommer nogle og rydder op efter én og siger: Det kan du jo ikke gøre for, nu skal vi ordne det for dig. Man skal have lov til at se, hvilket arbejde der ligger bagved.

[Inger Stilling Pedersen]

Lad os gå foran, også når det gælder overholdelse af vore love. Det er klart, at hvis børn ser, at der er grupper, at der er nogle, der kan lade være med at overholde love – jeg tænker også på de voksne, der skænker spiritus for mindreårige og er med til at føre dem ud i noget, som er imod forældrenes ønske – så kan det være meget svært at være forældre. De står næsten magtesløse.

Når vi har en kriminel lavalder, så er det for at beskytte de helt unge mod at blive kriminelle. Jeg synes, man skal passe på, at man ikke lægger op til at gøre unge kriminelle. Så længe det overhovedet er muligt, skal de holdes uden for fængselsvæsenet. Men der er tilfælde, hvor det er så groft, at man må gøre noget. Ellers må det være de sociale myndigheder og andre, der fortæller de unge om konsekvensen. Hver gang vi redder nogen, har vi været med til at sikre et bedre liv for den unge og for familien, men også for samfundet, og sparet betydelige beløb.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg lytter altid meget interesseret til fru Inger Stilling Pedersen, når fru Inger Stilling Pedersen vil komme med forklaringer på, hvorfor tingene er, som de er.

Jeg forstod, at fru Inger Stilling Pedersen meget naturligt tager udgangspunkt i sin egen livsholdning, kristendommen, og at den miserable situation, vi står i, åbenbart skyldes, at vi ikke er så kristne, som vi har været.

Nu vil jeg så godt spørge fru Inger Stilling Pedersen: Hvor fromme har vi været? Det første egentlige fængsel i Danmark var børnehuset på Christianshavn i 1600-tallet. Vi har haft en kriminel lavalder på ti år. Det hjalp ikke rigtig noget. I 1905 fik vi en lov, der handlede om forbrydere og forsømte børn. Det fik vi nok, fordi der var ganske betydelig børne- og ungdomskriminalitet på det tidspunkt.

Hvornår er den afkristning sket, og hvilken virkning har den haft på børne- og ungdomskriminaliteten?

Egentlig vil jeg gerne spørge, om jeg har misforstået fru Inger Stilling Pedersen, hvis jeg har forstået det således, at det skal være en skærpende omstændighed ved indbrudstyveri, hvis det er foregået hos ældre mennesker.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det første er til fru Kirsten Lee. Fru Kirsten Lee havde mistillid til to politifolk. Af hensyn til politikorpset vil jeg da gerne vide, hvad det er for nogle politifolk, fru Kirsten Lee har mistillid til. Inden fru Kirsten Lee svarer, vil jeg gøre opmærksom på – også for at forkorte tiden – at hverken hr. Nør Christensen eller undertegned er i politiet.

Af hensyn til dansk politi vil vi vide, hvad det er for nogle mennesker. Man kan ikke bare slynge om sig med, at der er to, man har mistillid til i det danske politikorps. Den slags løse påstande bør fru Kirsten Lee komme op her og enten afkræfte eller også nævne, hvad det er for nogle eksempler.

Så vil jeg godt spørge hr. Ole Espersen vedrørende det forslag om motiveret dagsorden, han har fremsat. Man skriver i andet afsnit: »... med bl.a. en angivelse af det formodede behov for ressourcer og effektovervejelser...«

Jeg vil godt sige dertil, at det kan man jo vurdere. Ligger der i det, at man direkte ønsker flere ressourcer, eller er det en omforvaltning eller en bedre måde at styre tingene på? Det behøver ikke direkte at betyde forøgede ressourcer. Jeg vil godt have det begrundet lidt mere af forslagsstillerne. Det er fru Ebba Strange og hr. Ole Espersen.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg kan sige, at når vi har skrevet det dér med en angivelse af det formodede behov for ressourcer, så er det naturligvis, fordi det er vigtigt at få det at vide. Der ligger meget store opgaver især for kommunerne og amterne med nogle af de tanker, justitsministeren har gjort sig om en forøgelse af beredskabet i den sociale forvaltning og sandsynligvis også i amternes rådgivningscentre. Derfor synes jeg, det er vigtigt, at vi får at vide, hvad man tror der er behov for af ressourcer.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Vi har udtrykt os, som vi har, bl.a. af den grund, som fru Ebba Strange nævnte. Jeg kan måske ikke tilføje meget, men vil sige, at det er vores mening, at i jo højere grad man tager

[Ole Espersen]

hånd om de unge, der har problemer, i jo højere grad undgår man de meget, meget store senere udgifter i form af fængselsophold osv. Der er tale om en præventiv indsats, og det er vores grundlæggende opfattelse, at man gør mere ved at bruge midlerne på denne præventive indsats end ved at bruge dem, når skaden først er sket.

Vi har ikke herved taget stilling til, om der skal øgede ressourcer til i al almindelighed. Det sagde jeg også i mit første indlæg. Det er spørgsmålet om at finde ud af, hvor meget man tror det her vil koste personalemæssigt og økonomisk, og hvor man finder midlerne. Med vores holdning til dele af kriminalforsorgen er det klart, at vi foretrækker, at de tages fra den eksisterende lukkede del af systemet eller fra andre dele af det sociale område og føres over til det præventive, fordi vi ligesom alle andre mener, det er utrolig vigtigt at komme i gang med det her.

Der ligger altså ikke noget krav i denne formulering om øgede ressourcer som helhed til disse sektorer.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Jeg skal bare sige til hr. Leif Hermann, at der jo ikke i en kort bemærkning er tid til at komme med en længere udredning.

Man skal se på samfundsforholdene dengang. Det er ikke sikkert, der har været så mange. Det kan være, man har set anderledes på de ting, børn gjorde. Vi har ændret holdning på utrolig mange områder.

Jeg kan give et eksempel. En lærer skrev: Det kan være nødvendigt igen at lære børnene, at der er noget, der hedder det syvende bud: »Du må ikke stjæle«. De ti bud er ikke givet for Gud. Han klarer sig jo nok endda. De er givet, for at vi skulle kunne leve sammen i et godt samfund. Derfor er det rart, at man lærer, at når du ikke må gøre de ting, så er det af hensyn til din næste. Når man afskriver disse ting og ligesom siger, at det er gammelt og antikt, som nogle har gjort, er det klart, at man får problemer.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg er glad for, at fru Ebba Strange og hr. Ole Espersen tilkendegav, at det ikke nødvendigvis behøvede at betyde forøget ressourceforbrug,

at det var en omfordeling af de eksisterende midler til de mere forebyggende, altså det kriminalpræventive arbejde. Det går vi i Fremskridtpartiet også meget ind for.

Når jeg læser det motiverede dagsordensforslag, kan jeg ikke undgå at synes, at denne redegørelse, om end den er fra den tidligere justitsminister, er meget diffus. Det er faktisk derudaf, der springer et ønske om at få en opgørelse over, hvad det koster. Det kan man ikke se af redegørelsen.

Hvad er det egentlig, man vil? Ud over det med spejderkorpsen er der faktisk ikke ret meget nyt i denne redegørelse. Det var derfor, jeg spurgte justitsministeren, om han vedstod arv og gæld. Hvis ja, var det mest gæld, ministeren skulle svare på. Og så er der lige spejderkorpsen.

Derfor er det ret vigtigt at få at vide. Jeg betragter det, som om man ikke nødvendigvis behøver forøgede ressourcer, og at det er inden for det præventive, man ønsker at sætte ind.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg vil give fru Inger Stilling Pedersen ret i, at de ti bud er nogle udmærkede leveregler og udtryk for mange og almene moralske holdninger, som alle mennesker kan dele. Jeg vil godt gøre opmærksom på, at de ti bud unægtelig regederlig er tævet ind i unge mennesker i det her land. Fru Inger Stilling Pedersen ryster på hovedet. Jamen så vil jeg godt henvise til de publikationer, som Jysk Børneforsorg igennem årene har udgivet, og hvoraf det fremgår, hvorledes man opdrog børn, som man mente var sædeligt og moralsk fordærvede. De blev opdraget med tæv og kristendom time efter time, dag efter dag, uden at det hjalp noget som helst.

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Det er en ganske kort bemærkning, fordi jeg synes, der er et enkelt punkt, der ikke bør have lov til at fortsætte i debatten, og så skal jeg i øvrigt ikke lægge mig imellem i meningsudvekslingerne mellem ordførerne for S og SF og Fremskridtpartiet.

Det er hr. Knud Linds gentagne talen om spejderkorpsene i denne forbindelse. Det viser, at hr. Knud Lind læser mere, end han har hørt efter, hvad jeg sagde, for i den redegørelse, jeg har givet her, er spejderkorpsene overhovedet ikke omtalt.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Hr. Nør Christensen for en kort bemærkning. Og jeg tror, det bliver den sidste i denne her omgang.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Det gør mig naturligvis ondt, at det bliver den sidste i denne omgang, for så får fru Kirsten Lee ikke lejlighed til at svare i denne omgang. Men debatten slutter ikke, forstår jeg på formanden, og det er betryggende.

Fru Kirsten Lee gik på talerstolen og udtrykte mistillid til to politifolk. Jeg vil tillade mig at antage, det er to danske politifolk. Jeg vil gerne have, at fru Kirsten Lee går herop på talerstolen og siger, hvem det er, hun har mistillid til. Jeg har naturligvis drøftet denne sag med hr. Knud Lind, inden han gik op. Det hænger som en mørk, mørk sky over det danske politikorps i størrelsesordenen 10.000, at der går to rundt, som fru Kirsten Lee ikke har tillid til. Det kan jeg godt se er en ganske alvorlig anklage. Fru Kirsten Lee har værsgo at sætte navn på eller at trække sin beskyldning tilbage.

Og så vil jeg skynde mig at slå fast, som hr. Knud Lind gjorde, at der findes ikke i Folketinget to politifolk. Det er naturligvis en stor lettelse, for det må betyde, at fru Kirsten Lee har tillid til i hvert fald de forhenværende inden for denne etat.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg afbryder ikke de korte bemærkninger, men jeg afbryder forhandlingen og udsætter mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 12.04

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Nu har vi jo før frokostpausen fået ryddet et par misforståelser af vejen, nemlig at hr. Nør Christensen og hr. Knud Lind slet ikke er ansat i politiet, og så er min fulde tillid til politiet absolut fortsat til stede.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Der er ikke noget at sige til, at fru Kirsten Lee efter at have klokket så gevaldigt i det forsøger at klare situationen på denne måde. Det overrasker mig naturligvis ikke.

Derimod overraskede det mig, da jeg i Den Grimme Ælling hr. 1 fra februar 1989 læste, at tilliden til folketingsmedlemmerne ifølge en topti lå i bund, men det overraskede mig kun i første omgang. Jeg kan forsikre enhver for, at efter at have hørt fru Kirsten Lees mistillidsbemærkninger i løbet af formiddagen forstår jeg langt, langt klarere, hvorfor der i befolkningen åbenbart kun er 1 pct., der har »meget stor tillid« til politikere. Det er åbenbart, når man går nærmere i dybden, kun en meget begrænset del af politikerne, der nyder »meget stor tillid«. Eksempelvis gør Det Radikale Venstre det kun hos 1 pct., og det er oven i købet et meget forment resultat.

Til gengæld noterer jeg med stor glæde, og det synes jeg skal nævnes fra talerstolen, at for så vidt angår »meget stor tillid«, og »stor tillid«, ligger politiet på førstepladsen med henholdsvis 20 pct. og 45 pct. Folketingsmedlemmerne glimrer i bunden med kun 1 pct. og 10 pct., og det har Det Radikale Venstre ved fru Kirsten Lee absolut et stort ansvar for.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg var ærlig talt også noget forundret over fru Kirsten Lees fremfærd i dag, men nu nævnte hr. Nør Christensen, at den måske var årsagen til, at der var en meget ringe tillid til politikerne. Det vil jeg give hr. Nør Christensen ret i. Det allerværste er, at de, der ligger på den næstdårligste plads, er journalisterne, og da politikerne udtaler sig gennem journalisterne, skal det jo blive rigtig grimt til slut.

Jeg vil også sige til justitsministeren, at jeg i en avis så – jeg ved ikke, om det er rigtigt, for der er jo ringe tillid til journalister – at statsministeren var træt. Jeg forstår godt, at statsministeren er træt, for det er et mærkeligt sammenrum med fru Kirsten Lee og andre på vognen som en akilleshæl. Debatten i dag virker også meget træt, og ministeren ved ikke rigtig, hvad han vil. Ministeren mente heller ikke at kunne se noget som helst om, at han havde talt

[Knud Lind]

om spejderkorps, og så er ministeren virkelig træt, for ministerens forgænger havde i den skriftlige redegørelse, som han afgav her i Tinget, tydeligt skrevet om spejderkorps.

Når man tænker på fru Kirsten Lee og andre, er det jo klart, at denne regering ikke rigtig ved, hvor den vil hen. Den ved ikke, hvordan den skal handle og gøre.

Så vil jeg sige, at når Socialdemokratiet nu i dette århundrede kommer med et motiveret dagsordensforslag, som er fornuftigt, stemmer vi ikke ud fra, hvem der har fremsat det, men ud fra det, der står i dagsordensforslaget. I år 2089 kommer de måske med det næste fornuftige, og så vil vi selvfølgelig også stemme ja.

Socialministeren (Aase Olesen):

Fru Ebba Strange stillede et spørgsmål til mig om, hvad der var nødvendigt at rette i bistandsloven for, at disse ordninger kunne træde i kraft.

Jeg må sige, at meget strengt juridisk set kunne vi egentlig nøjes med bistandsloven, sådan som § 33 er udformet, hvor man har bestemmelsen om, at man af hensyn til barnets tarv kan meddele henstilling eller pålæg med hensyn til barnets pleje, behandling, opdragelse, uddannelse eller arbejde under barnets ophold i eget hjem, eller man kan sørge for, at barnet anbringes uden for hjemmet, og man kan beskikke en personlig rådgiver for barnet.

Når fru Ebba Strange spørger, hvad det er, der mangler, må man vel sige, at det først og fremmest er viljen til at fastholde hensigten med disse bestemmelser – vilje og overskud, kan vi måske også sige – til at følge reglerne meget strikte, så man opnår det, man vil med den sociale kontrakt.

Den ændring, man kan forestille sig, og som vi vil arbejde på at få fremsat efter sommerferien, indeholder begrebet social kontrakt. Men det væsentligste indhold i en sådan ændring vil være bemærkningerne til lovforslaget, som kan give Folketinget anledning til via en lovgivning at bakke det synspunkt op, at det er vigtigt, at man sætter ind straks og holder meget fast i den plan, man lægger for den unge.

Mit svar til fru Ebba Strange er altså, at strengt taget kunne vi nøjes med de regler, vi har, men vi vil give Folketinget lejlighed til gennem en stramning af bestemmelsen at give klart udtryk for, hvordan man ønsker den opretholdt.

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Jeg vil takke ordførerne og sige, at jeg tolker debatten i dag som en ganske bred tilslutning i langt de fleste af indlæggene både til regeringens opfattelse af den ramme, der skal lægges for arbejdet med unge lovovertrædere, og for hovedsynspunkterne i det svar, jeg gav på forespørgslen.

Jeg kan ikke lade være med at sige til hr. Knud Lind i en lille parentes, at jeg i hvert fald ikke er træt. Jeg har endda været så lidt træt, at jeg har gjort mig den umage ikke blot at gentage ord til andet, hvad der stod i redegørelsen fra november 1988, men at fremkomme med et indlæg i dag, som trak linjerne lidt anderledes op på nogle punkter og præciserede nogle ting, som trængte til det. Derfor synes jeg også, at jeg vil gentage, hvad jeg sagde i begyndelsen af mit svar på forespørgslen, nemlig at jeg opfattede debatten i dag som en redegørelse i fortsættelse af den, som blev afleveret til Folketinget i november 1988. Vi havde brug for den redegørelse, og jeg var glad for, at vi fik denne debat. Det er jeg også nu ved afslutningen, for den har givet et billede af, hvor bred interessen er for disse ting og for en række af de midler, som vi har peget på kan bruges i arbejdet med de unge lovovertrædere.

Debatten har også frembragt synspunkter, som naturligvis vil få betydning for det videre arbejde med problemerne. Jeg nævnte, at vi først ville gå i gang med et par udvalgte områder, hvor vi vil gå til bunds i problemerne, afprøve de forskellige muligheder og derefter brede det videre ud. Derved vil regeringen også få en række stimuli og kunne gøre sig en række tanker om, hvad det er, Folketinget er interesseret i, så vi er opmærksom på det, når vi går i gang.

I fortsættelse heraf synes jeg egentlig, at det dagsordenforslag, som S og SF har fremsat, er overflødig, også fordi jeg kan fornemme, at det er skrevet før mit indlæg i dag med større relation til, hvad der stod i redegørelsen af november 1988. Jeg har bemærket, at det netop omfatter det, jeg bebudede der skulle ske i den kommende tid, nemlig at vi ville gå i gang med at gennemføre en række tiltag for at få fyldt den ramme ud, som jeg har lagt hovedlinjerne for i dag. Jeg bebudede oven i købet, at der i den kommende samling ville blive fremsat lovforslag af både socialministeren og mig om hen-

[Justitsministeren]

holdsvis bistandsloven og kriminalforsorgsrådet. Det vil give Folketinget en mulighed for at drøfte disse ting meget hurtigt og helt konkret, og det er jo stort set, hvad man beder om i dagsordensforslaget, så det er faktisk imødekommet, før det er fremsat.

Der står i dagsordensforslaget, at dets synspunkter bygger på den redegørelse, som er givet til Folketinget, og hvis linjer jeg trak op i mit indlæg. Derfor synes jeg, det er synd, at debatten i så høj grad – ud over at give de impulser, den faktisk har givet – har udviklet sig til en vis grad af politisk drilleri, som vi måske kan få lidt glæde af i den kommende tid, men som ikke gavner denne sag ret meget.

Jeg skal gå ind i nogle enkelte dele, som jeg finder væsentlige at kommentere i de indlæg, som har været i debatten. Jeg tænker bl.a. på det, som hr. Ole Espersen, fru Ebba Strange og andre tog op om frygten for, at begrebet arbejde skulle blive synonymt med straf. Den tankegang kan jeg ikke ganske følge. Det, der understreges, hvilket jeg gerne vil gentage her, er, at vi arbejder på – og det var fru Ebba Strange også inde på – at understrege og udvikle ansvarlighed, så den bliver et hovedpunkt i arbejdet med de unge lovovertrædere, hos hvem den måske netop er svækket eller slet ikke til stede.

Jeg tror, det gælder for os alle, at netop gennem arbejde, gennem det at være beskæftiget og blive holdt fast i arbejdsprocessen opnår vi den højeste grad af ansvarlighed. Det er en af de måder, hvorpå den udvikles bedst, og derfor ser jeg det som et af de midler, fru Ebba Strange efterlyste, til at udvikle ansvarlighed. Jeg nævnte familien, og fru Ebba Strange var inde på, at skolen og andet kunne tages med. Ja, det lægger jeg megen vægt på, og det er jeg ganske enig i, men jeg mener også, at arbejde og det at være knyttet til en arbejdsproces er med til i høj grad at udvikle personlig og samfundsmæssig ansvarlighed.

Fru Ebba Strange spurgte også om konsekvenserne af de forholdsvis mange tiltalefrafald og betingede domme. Her føler jeg at vi er tæt ved problemets kerne, for netop de mange tiltalefrafald og betingede domme er med til at trække tiden ud fra det øjeblik, hvor forseelsen begås, og til den unge opdager, at der sker noget omkring ham, som skal øge hans ansvarlighed og give en fornemmelse af, hvad det egentlig er, samfundet kræver af den unge borger.

Det er netop for at kunne gribe hurtigt ind og ikke få disse mange forløb, som bliver ganske lange på grund af tiltalefrafaldene og de betingede domme.

Fru Ebba Strange spurgte helt konkret, hvor mange tiltalefrafald der gives. Svaret er 3. Der kan være afvigelser, men lad os bare holde fast ved tallet 3 i den forbindelse. Jeg tror, det er væsentligt, at vi er opmærksom på, at netop tiltalefrafaldene er med til at svække fornemmelsen af, at der sker noget her og nu, og at den unge hurtigt bringes i kontakt med det system, som gerne skulle hjælpe.

I den forbindelse skal jeg gøre en enkelt bemærkning til hr. Nør Christensen, som bad mig læse i den gule rapport om de unge lovovertrædere. Det har jeg sandelig også gjort, og af det sted, som hr. Nør Christensen citerer, fremgår ganske rigtigt, at der går 5–6 måneder. Men der er gjort opmærksom på andre steder, f.eks. på side 22, at de sociale myndigheder oplyser, at der kan gå op til 3–4 måneder eller mere fra afgivelsen af socialforvaltningens indstilling om hjælpeforanstaltninger som vilkår for et tiltalefrafald, før politimesterens indstilling til retten om tiltalefrafald foreligger. I de københavnske politikredse ser man, at der typisk går mindst 6 måneder og ofte mere fra sagens opståen, til der meddeles den unge tiltalefrafald i retten. Jeg er ganske klar over, at der kan gå længere tid. Det har jeg ikke taget med, for jeg har i min mundtlige redegørelse i dag bare trukket hovedpunktet om de lange ventetider frem og så eksemplificeret det med 5–6 måneder.

Jeg vil understrege, at det, vi gerne vil i gang med nu, og som gerne skulle få et retligt grundlag i begyndelsen af næste samling, når socialministeren og jeg fremsætter de nødvendige lovforslag, er en dynamisk proces, hvor vi kan inddrage erfaringer fra andre steder.

Hr. Bjørn Elmquist efterlyste erfaringer fra de nordiske lande, og fru Kirsten Lee talte om hollandske erfaringer og om de norske konfliktråd. Vi kender dem. De kan sikkert give inspiration, men der er også nogle problemer ved det, for når man bruger konfliktrådene, som man gør det i Norge, bliver det i høj grad et spørgsmål om, hvordan offeret stiller sig i en given sag, og det kan få indflydelse på, om man går videre med den. Der er en række lovovertrædelser, som ikke egner sig til konfliktrådene, men naturligvis vil alle erfaringer i det forløb,

[Justitsministeren]

som gerne skulle blive et dynamisk udviklingsforløb, som vi nu får sat i gang, kunne være nyttige og bør drages ind, sådan som også debatten i dag har givet adskillige eksempler på.

Til hr. Knud Lind skal jeg afslutningsvis sige, at man kan nu engang ikke løse hele problemet med unges kriminalitet og unge lovovertrædere ved at koncentrere sig om Christiania og BZ'ere. Regeringen har taget fat på løsningen af Christianias problem. Regeringens 4-punkts-program er under udvikling. Første del af det er, som man vil vide, sat i værk, og vi fortsætter med den 4-punkts-plan, som er lagt til rette. Den er rettet mod de specielle problemer, vi har på dette område, hvor vi nu, vi har politisk flertal for det, er indstillet på at gå i gang med løsningen af Christiania-problematikken, således som det tidligere er lagt frem af forsvarsministeren i Tinget. Derudover er der andre sider af ungdomskriminaliteten, som det er væsentligt at tage op. Det, vi drøfter i dag, er, hvilke redskaber, muligheder og tiltag vi skal tage op.

Jeg er efter debatten i dag temmelig sikker på, at vi kan komme et godt stykke vej med det, for de meldinger, der er kommet, har været ganske positive og på linje med det, som regeringen gerne vil sætte i gang i den kommende tid. Vi får lejlighed til at drøfte det særdeles konkret, når lovforslagene fremsættes i næste folketingssamling.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg vil blot sige til justitsministeren, at vi nu i 7 lange år har haft en konservativ justitsminister, som havde al god grund og rig lejlighed til at ændre på de forhold, vi diskuterer, og så slutes der af med sådan et afskedsbrev, som kort konstaterer, hvad man gør i dag.

Den nuværende justitsminister nævner, at man har lavet et 4-punkts-program for Christianiaområdet. Hvad betyder det? Det betyder, at den samme konservativt ledede regering nu vil lovliggøre en 17-årig ulovlighed. Vi har en anden indstilling til det, og jeg må give Socialdemokratiets ordfører, hr. Ole Espersen, ret, når han siger – uanset hvordan man i øvrigt ser på, om Christiania skal bevares eller ej – at det ikke er noget godt forbillede for andre i det kriminalpræventive arbejde. Det er BZ'ernes aktioner heller ikke.

Forskellen er, at Det Konservative Folkeparti og regeringen siden 1982 på den ene eller den anden måde har haft lejlighed til at ændre på disse forhold og på, hvad man vil gøre for de unge kriminelle. Det har man ikke gjort. Derfor kan det ikke nytte, at man er halvforbarnet over, at Fremskridtspartiet ikke optræder som et konstant vedhæng, som bare kører med på denne laissez faire-holdning, man lægger for dagen. Det ønsker vi ikke. Vi ønsker at binde regeringen. Det er ikke sikkert, vi bliver enige med SF og Socialdemokratiet om, hvordan problemerne skal løses, men vi er enige om, at vi nu må pålægge regeringen et ansvar for at løse dem.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg har lige fra starten i dag observeret hr. Knud Linds ihærdige forsøg på at få gjort denne debat til en debat om Christiania, og indtil nu har de fleste af os holdt os i skindet. Det er ikke, fordi vi er bange for at drøfte det, men fordi emnet i dag var et andet.

Jeg er glad, hvis hr. Knud Lind får succes med den del af sit forehavende, der består i at få Socialdemokratiet til at melde klarere ud for så vidt angår Christiania, end det hidtil har været tilfældet. Der er ingen, der har fulgt bare den mindste del med i dansk politik, der et sekund kan være i tvivl om, hvad firkløverregeringen fra 1982 har ønsket at gøre på Christiania, men det har ikke været muligt at finde det nødvendige flertal i folketingssalen for det.

Hr. Knud Lind har med en direkte opfordring haft held til at få hr. Ole Espersen til at erklære sig enig i, at Christiania er et dårligt eksempel for unge mennesker. Det er en meget blød formulering, som jeg kan være helt enig i. Men at hr. Knud Lind ud af det skulle kunne fortolke en større beredvillighed hos Socialdemokratiet til at sætte ind over for Christiania, end han kan lægge i f.eks. mit partis holdning, overstiger min fatteevne. Det synes jeg ikke han skal have lov til at slippe af sted med, og jeg må også gøre indsigelse, hvis han heri lægger, at Socialdemokratiet er parat til at gå videre over for Christiania end justitsministeren. Det bliver selvfølgelig ministerens egen sag at få gjort det klart, sådan at også hr. Knud Lind kan forstå det. Om han så vil erkende det, ved jeg ikke, men der skal nok blive lejlighed til på et senere

[Bjørn Elmquist]

tidspunkt at afprøve, hvor langt Socialdemokratiet og SF, som jo også står bag dette dagsordensforslag, vil gå i spørgsmålet om Christiania.

(Kort bemærkning).

Fischer (KF):

På regeringspartierne og Kristeligt Folkepartis vegne vil jeg oplyse, at vi ikke agter at stemme for det fremsatte S-SF-dagsordensforslag. Vi vil undlade at stemme.

Baggrunden for den debat, vi har haft i dag, er den redegørelse, justitsministeren gav i Folketinget i november 1988. Vi nåede ikke, man kan kalde det af tekniske årsager, en redegørelsesdebat, og vi opfatter derfor i realiteten debatten i dag som en debat om redegørelsen. Vi har også noteret meget bred tilslutning til dens synspunkter. Vi mener derfor, at der ikke er behov for nogen dagsorden, så meget desto mere som justitsministeren klart har tilkendegivet, at regeringen i næste folketingssamling har til hensigt at fremsætte lovforslag om ændring af retsplejeloven og bistandsloven. Derfor er der ingen grund til at begive sig ind i en dagsordensdebat med nye bogstavkombinationer og da slet ikke i spørgsmålet om de 15-18-årige, hvor jeg har noteret bred enighed i partiernes opbakning.

Til hr. Knud Lind vil jeg sige, at jeg tror, at de, der har fulgt lidt med i den retspolitiske debat i Danmark de senere år, nok må undre sig lidt over, at Fremskridtspartiet, der normalt ligger milevidt fra venstrefløjens holdninger, ikke mindst SF's, nu vil stemme sammen med S og SF. Afstanden mellem partierne er i øvrigt også ganske klart illustreret i det dagsordensforslag, hr. Knud Lind fremsatte i dag om et helt andet emne, hvor regeringen har været vældig aktiv. Derfor kan man undre sig, men det bliver Fremskridtspartiets egen opgave at forklare sig. Det afgørende i denne debat er den brede tilslutning, justitsministeren har fået til de bebudede initiativer.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Hvis der havde været den mindste smule krudt og initiativ i regeringen, havde den vel ved sin stemmeafgivning eller på anden måde, f.eks. i form af et motiveret dagsordensforslag,

at den mente noget med alt det, den måske engang i 2095 gerne vil, hvis den eksisterer til den tid, hvad jeg ikke håber. Man vil undlade at stemme. Man glider ud, og så bliver det ved det, for man har ikke rigtig noget selv at sætte i stedet.

Jeg vil også godt gøre opmærksom på, at vi ser på det konkrete forslag, og det burde regeringspartierne også. Selv fra hr. Ole Espersen kan der komme noget fornuftigt, og vi ønsker ikke at lave grøftegravning.

Så vil jeg i øvrigt gerne sige, at jeg synes, det er lidt uheldigt, at man ligesom bevidst fejlfortolker nogle ting. Vi ved udmærket, hvor Socialdemokratiet står for så vidt angår Christiania, og Socialdemokratiet ved, hvor Fremskridtspartiet står vedrørende Christiania. Men det er ikke det, forslaget drejer sig om. Det drejer sig om noget helt andet. Det drejer sig reelt om, at man ønsker en undersøgelse, og man vil nå noget videre, end regeringen har gjort siden 1982, for den har ikke gjort noget som helst.

Da den konservative gruppeformand sagde til B.T., at årsagen til, at vi er gået tilbage, er, at vi ikke har kunnet forklare vores politik godt nok, lo jeg længe ondt, for jeg tænkte ved mig selv: Gud fri mig vel! Hvis de først fik forklaret den, så gik det for alvor tilbage.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

I 6½ år med en statsminister og justitsminister fra Det Konservative Folkeparti har ungdomskriminaliteten fået lov til at blive værre og værre, og slapsvansetheden har præget regeringens holdning hele vejen igennem.

Så kommer disse sødgrødsredegørelser fra den daværende og nuværende justitsminister, som vi har til behandling i dag, og justitsministeren siger, at vi nok skal komme tilbage til det engang i næste folketingssamling. De sange har vi hørt alt for mange gange både om justitsministerens og andre områder. Når vi ikke har fået udryddet ventelisterne på sygehusene, skyldes det, at regeringen på samme måde bare siger: Jamen det skal vi nok klare i næste måned og næste måned igen – og så har de fået forespørgselsdebatte udsat.

Nu har vi en tommelskrue i form af den af hr. Ole Espersen og fru Ebba Strange foreslåede dagsorden, som går ud på, at der i stedet for disse tomme, intetsigende ting, der kommer fra Ju-

[Glistrup]

stitsministeriet, skal skaffes sagligt materiale, så vi inden 1. oktober 1989, altså inden næste folketingsssamling, har et sagligt grundlag for virkelig at kunne iværksætte foranstaltninger på dette område. Så det skal hr. Fischer bestemt ikke tillade sig at harcelere over. Når vi mødes til oktober, har vi et grundlag for at nå resultater, så den konservativt ledede regering ikke bare fortsat skal sove og snorke på dette område, sådan som justitsministeren i sit indlæg lægger op til. Derfor er det sundt og rigtigt at se at få stemt den dagsorden hjem; så har vi hold på, at tingene kan udvikle sig på en sådan måde, at der virkelig sker noget på dette område og den tornerosesøvn, der ikke mindst er til skade for de unge og deres familier selv, bliver bragt til ophør.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Hr. Knud Lind undrede sig over, at vi ikke kunne tage stilling, men ville undlade at stemme til S-SF-dagsordensforslaget. Jeg kan ikke se, vi har anden udvej, for der er vist ikke mange, der vil påtage sig at fastlægge en fortolkning af de ord, der står i den motiverede dagsorden efter de tilkendegivelser, der dagen igennem er kommet fra Fremskridtspartiets, jeg havde nær sagt skiftende ordførere, men det har været hr. Knud Lind og nu også hr. Glistrup.

Vi hørte tidligere på dagen hr. Knud Lind tordne mod pædagoger til tilhørernes jubel. Han har talt imod folk med lilla ble omkring hovedet, og nu hører vi hr. Glistrup tale om, at det er godt, at vi omsider inden 1. oktober 1989 kan få sagkyndige råd og vejledning, sådan at vi inden den 1. oktober ved, hvad de sagkyndige mener på dette område. Jamen sagkyndige – er det så ikke også pædagoger?

Jeg synes ærlig talt, at vi efterhånden er nået derhen, at vi må spørge S og SF, hvad der egentlig ligger i deres ord, for som de udlægges af Fremskridtspartiet, er der måske nogle andre elementer i det end det, S-SF forestillede sig, da de fremsatte dette dagsordensforslag. Vi kan måske ende i den situation, at S og SF tager deres dagsordensforslag tilbage eller stemmer imod det. Det tør jeg ikke gætte på, men det er i hvert fald ganske afgørende at vide, om også den af hr. Knud Lind foreslåede dagsorden er at indfortolke i S' og SF's forslag.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Det hævdes, at tredje gang er lykkens gang, og når nu hr. Glistrup sammen med hr. Knud Lind blander sig i debatten, hvad de selvfølgelig er i deres gode ret til, bliver jeg nødt til på dette punkt at tage regeringen i forsvar og sige, at regeringen så sandelig ikke har snorket og sovet i 6½ år. Jeg vil gerne være med til, at man har snorket og sovet i rundt regnet 8 måneder, for som hr. Glistrup og hr. Knud Lind udmærket ved, skete der noget ganske radikalt den 10. maj 1988, nemlig det, at det politiske flertal i Folketinget ændrede sig. Hvis regeringen vil og kan tryne Det Radikale Venstre på plads i regeringen, har man en chance for at få ændret tingene og få mere konsekvens ind i den. Det, det drejer sig om – og det er bl.a. vores baggrund for, at vi ikke alene ikke kan stemme for denne dagsorden og heller ikke vil undlade at stemme til den, men må stemme imod den – er, at det ikke fremgår tydeligt af dagsordenen og det flertal, der står bag den, at det, der skal til, er en langt højere grad af konsekvens.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Til det sidste skal jeg bare oplyse, at det er en proceduredagsorden om, hvordan man får et grundlag for at få en rigtig afgørelse. Så spørger hr. Bjørn Elmquist, hvem der er de sagkyndige. Dertil kan jeg sige, at Fremskridtspartiet føler sig så sikker på, at vores kriminalpolitik er den rigtige, at vi absolut ikke nærer nogen bekymring ved, at man spørger hvem som helst rundt omkring og får indhentet udtalelser fra hvem som helst, sådan så man virkelig kan få tingene frem i lyset, i stedet for at det hele bliver pakket ind under dyner, som det er sket i den nuværende regerings tid. Når denne dagsorden er vedtaget, vil vi selvfølgelig som et af de partier, der har været med til at bære den igennem, anbefale justitsministeren at rette henvendelse til mennesker som Elisabeth Krarup, pastor Langballe og andre, som virkelig har at gøre med disse spørgsmål, for det er dem, vi anser for mest sagkyndige; men hvis der kommer andre og siger, at man skal spørge Tine Bryld og Preben Wilhjelm, er det da helt i orden, at man også spørger Tine Bryld og Preben Wilhjelm, for jeg er ikke et øjeblik i tvivl om, at den sagli-

[Glistrup]

ge karat af, hvad sådan to kan komme med, vil ligge så mange alen under, hvad der kan komme ovre fra Seem Præstegård, at der ikke er nogen som helst tvivl om, at hele Folketinget, når de erklæringer lægges ved siden af hinanden, vil kunne se, at det er Søren Krarup-linjen, der skal føre an i gennemførelsen af disse foranstaltninger. Men lad os få det saglige frem – det skal vi ikke være bange for – og det vil opnås i kraft af vores dagsorden.

(Kort bemærkning).

Fischer (KF):

Når man lytter til hr. Knud Lind, kommer man til at spekulere på, om hr. Knud Lind virkelig har fulgt med i dag, for han siger, at regeringspartierne ikke har noget at stille i stedet. Jo, vi har for længst stillet noget i stedet: der foreligger en ganske klar redegørelse – og jeg troede egentlig, det var den, vi skulle drøfte i dag, og ikke alle disse andre påstande – og den peger endda på, hvilke initiativer regeringen vil tage.

Endvidere siger hr. Glistrup og vel også hr. Knud Lind, at der ikke er sket noget på retspolitikens område. Det er jeg helt uenig i; jeg mener, at den borgerlige regering – og det gælder også den tidligere regering, hvor Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti også havde en meget positiv holdning over for den nye og positive genoprettede retspolitik, som vi har stået for – har opnået mange resultater, og lad mig nævne nogle ganske få eksempler: en styrkelse af politiets arbejdsvilkår, hr. Knud Lind, hjælp til voldsofre og et sikrere liv for den lovlydige borger, og jeg håber, vi fortsat kan få Fremskridtspartiets støtte til den linie. Men det er jo ikke det, debatten drejer sig om i dag; den drejer sig om de unge 15-årige, der har brug for hjælp, og det er det, vi skal give dem – ikke partitanøvrer.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg har fulgt med i denne debat, og jeg har også læst redegørelsen; hvis hr. Fischer havde hørt min ordførertale, ville han vide, at netop en af de ting, jeg påtalte, var, at det nok er en klar redegørelse, der fortæller noget om de nuværende fakta, men at den ikke fortæller ret meget om, hvad regeringen vil gøre fremover.

Den fordømmer, at der går 3–5 måneder, inden det behandles af politiet, og at den pågældende får tiltalefrafald, men det er også kun en konstatering, og tilbage er der kun det lille aber dabej, at de kan melde dig ind i Det Danske Spejderkorps. Det er faktisk, hvad regeringen har på bordet i dag.

Når man så kommer fra den anden side af salen med et konkret ønske om, at der sættes trumf på, for nu har den tidligere justitsminister sovet tornerosesøvn lige siden 1982, så ønsker man at sove videre og lade det hele glide derudad, altså den samme laissez faire-holdning som den nuværende – man afløser hinanden i justitsministerstolen, men sover videre – og det ønsker vi altså ikke.

Derfor må Folketinget have et parlamentarisk berettiget krav på, at der sker noget. Ministeren kan love alt det, han vil, men efter at ministeren har set, at der kommer et motiveret dagsordensforslag, der kræver noget, kræver en undersøgelse, kræver, der sker noget, så er der ingen grænser for, hvad ministeren pludselig kan finde på i retning af, at regeringen nok engang vil komme med nogle lovforslag osv. Alle den slags tomme løfter har vi imidlertid haft nok af. Regeringen har jo i årevis sagt, den vil afskaffe arbejdsløsheden, men den stiger og stiger, og sådan kan vi blive ved. Derfor ønsker vi at have en parlamentarisk kontrol med det.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Jeg vil gerne takke hr. Glistrup for et meget klart svar, det efterlod vist ingen af os i tvivl om, hvad i hvert fald Fremskridtspartiet lægger i det, men det sætter et meget kraftigt spørgsmålstegn ved, hvad de, der har fremsat dagsordensforslaget, mener med det, og jeg forventer, at vi nu i anden omgang om et øjeblik eller under en kort bemærkning fra de to forslagsstillere, ordførerne fra S og SF, får en reaktion herpå, så vi kan se, om det er rigtigt udlagt, eller om vi faktisk er på vej ind i en situation, hvor det flertal, der vil stemme denne dagsorden igennem, på ingen måde er et brugbart flertal.

Hr. Knud Lind taler om, at det bare glider derudad, og at det, regeringen vil, kommer der ingenting ud af, men hvis dette her dagsordensforslag bliver vedtaget, sker der noget. Jamen det er jo hule ord og tom snak, hvis der er så forskellige udlægninger af teksten, som jeg har en kraftig mistanke om er tilfældet.

Ole Espersen (S):

Hvem er sagkyndige? Det er vist især det, hr. Bjørn Elmquist interesserede sig for i sidste række, og som hr. Glistrup også har talt om. Hvad det angår, er dagsordenen udformet på den måde, at forslagsstillerne i fuld tillid overlader det til regeringen at finde frem til, hvem der er sagkyndige på dette område. Den tillid har hr. Bjørn Elmquist måske ikke, men vi har den, og når vi skriver »sagkyndige« og »kommuner« i en relation som her, føler vi os trygge ved, at man hører de parter, man bør høre i en sag som denne. Det kan da godt være, at hr. Glistrup gerne vil høre den anden og jeg vil høre den tredje, men det må vi finde os i, eller også må vi selv gøre et eller andet i Retsudvalget til sin tid. Men vi har sagt »de sagkyndige«, og det er først og fremmest regeringen, der må vælge at fortolke dette og lægge høringerne til rette derefter.

I øvrigt synes jeg, vi har haft en frugtbar debat, frugtbar for flere parter vedkommende, i hvert fald indtil hr. Bjørn Elmquist tog sagen om Christiania op. For det er faktisk en kendsgerning, at mens Fremskridtspartiet fremsatte et dagsordensforslag, der var meget begrænset til Christiania, er Fremskridtspartiet i løbet af denne proces gået ind i en fornuftig debat og har erkendt, at der også er andre problemer end Christiania, og derfor vil stemme for den dagsorden, der er foreslået.

Jeg har sagt, og det står jeg ved, at ingen ulovligheder – heller ikke på Christiania – er gode eksempler for de unge mennesker. Naturligvis er de ikke det, og det er også baggrunden for vores holdning til Christiania.

Jeg synes, det har vist sig, at der er medlemmer her i salen, der har deltaget på en frugtbar og positiv måde i debatten. Det gælder naturligvis også ministeren.

Nu siger ministeren, at den redegørelse, der er givet her, afviger lidt fra den, der kom i november. Jeg må først sige dertil, at det, vi er blevet bedt om at tage stilling til i forespørgslen i dag, er redegørelsen fra november. Det er den, forespørgerne har taget som deres udgangspunkt, og derfor også den, vi har taget som vores udgangspunkt. Men selvfølgelig har vi lyttet med interesse til ministerens tilkendegivelser.

Men jeg tror, ministeren vil give mig ret i, at redegørelsen af 24. november 1988 lagde en vis luft til rapporten fra samme måned – måske

endda ret meget luft. Jeg tror også, at ministeren efter det selv lægger en vis luft mellem rapporten fra den 24. november 1988 og det, han siger her. Der har altså været en proces i gang fra rapporten til redegørelsen og til ministerens besvarelse i dag.

Det er vores opfattelse, at den proces, som er meget væsentlig og frugtbar, bør køre videre, og det er baggrunden for, at vi har stillet et forslag om motiveret dagsorden, hvori vi opfordrer regeringen til bl.a. på baggrund af regeringens egen redegørelse og naturligvis det, der er sagt i dag, men også på baggrund af de yderligere informationer, man får, at komme med en egentlig handlingsplan, herunder en opgørelse af ressourcebehov osv., til Folketinget.

Derfor synes jeg, at den dagsorden, vi har foreslået, er korrekt. Den afspejler det hidtidige forløb, og den er meget velegnet til at være rammen omkring det kommende forløb, som vi håber vil kunne slutte med nogle væsentlige og positive vedtagelser i efteråret 1989.

Jeg vil derfor takke de pågældende partier og ministeren for deltagelsen i dette forløb, og jeg ser frem til samarbejdet om det i de kommende måneder.

Ebba Strange (SF):

Jeg vil gerne takke socialministeren for svaret på mit spørgsmål, som jo bekræftede, at de forslag, der ligger i den sociale kontrakt, som i givet fald kan indgås med socialforvaltningerne i kommunerne, indeholder de ting, som bistandsloven i forvejen giver mulighed for.

Jeg vil også gerne takke for, at ministerens redegørelse i dag i forhold til det grundlag, vi har haft at forberede os på, har trukket op, at der i det fremtidige arbejde skal skelnes mellem, om den kontrakt, der opereres med, skal indgås med de sociale myndigheder og være hjælpeforanstaltninger, eller om den skal indgås med politiet og dermed de retlige myndigheder og indeholde straffende foranstaltninger. Det synes jeg er en afklaring, som debatten har givet, og den tror jeg er værdifuld for det fremtidige arbejde.

Når jeg alligevel ligesom hr. Ole Espersen er glad for, at det ser ud til, at vi kan få den dagsorden vedtaget, som vi har udarbejdet, er det, fordi jeg mener, at det arbejde, der skal foregå fra nu af og til oktober, vil få en større kvalitet, hvis regeringen inddrager sagkyndige. Jeg har det

[Ebba Strange]

her ligesom hr. Ole Espersen; jeg overlader det såmænd trykt til regeringen at finde ud af, hvem der er sagkyndig på disse områder, for det ved den udmærket. Men min tillid gælder også de kommunale myndigheder, der skal forberede, hvad der fremover skal ske, fordi det jo i høj grad er de kommunale myndigheder, der sidder med problemerne til hverdag. Derfor er vi på grund af det, vi skriver om de yderligere informationer, glade, hvis dette dagsordensforslag kan vedtages.

Flere ordførere har jo været inde på andre alternative sanktionsformer end dem, der har ligget i ministerens oplæg til os i dag, bl.a. de konfrontations- eller konfliktråd, som man opererer med i Norge og Finland, de svenske ordninger.

Jeg vil gerne nævne en helt tredje ting, nemlig de tanker, der har været fremme hos DSB, og som meget umiddelbar om konfliktrådene, om, at man som umiddelbar reaktion og konsekvens på unges ødelæggelse af S-togssæder og overmaling af S-togsvogne skulle kunne indgå en aftale med de unge om, at de i stedet for en anden straffeforanstaltning – for det skulle klart være en straffeforanstaltning – kunne blive pålagt at rengøre S-togene og reparere sæderne.

Sådan noget tror jeg er vigtigt. Om det skal være i denne forbindelse, ved jeg ikke, for det er ikke specielt alternativer, som retter sig imod de 15–18-årige, som vi jo i forvejen straffer meget lidt, men i høj grad alternativer til andre straffeformer generelt, som er klare konsekvenser af den handling, man har begået.

Derfor er jeg heller ikke så bange for konfliktrådene, som nogle er. Jeg mener klart, at de kun skal bruges, når der er tilslutning til det både fra den forurettede og fra den skyldige. Men så tror jeg også, det kan opleves som en konsekvens af handlingen, hvorimod det vil være meget svært at opleve det at skulle ud og skovle sne som en konsekvens af, at man har sprættet S-togssæder op.

Jeg tror, vi skal arbejde videre i den retning, måske ikke lige præcis i denne forbindelse, men så i hvert fald i vores videre debat om andre straffeformer end dem, vi i almindelighed bruger.

Endelig vil jeg gerne sige til ministeren, at jeg er helt enig i, at man udvikler ansvarlighed i forbindelse med at have et job; jeg tror også,

jeg selv sagde det i min ordførertale. Det, der bekymrer mig, er ulønnet arbejde brugt som straf i stedet for det, man forsøger på i socialforvaltningen, nemlig at henvise de unge til et arbejde, som de får penge for, og som forudsætter ansvarlighed: at man møder om morgenen, at man passer sit arbejde, at man kommer hver dag, at man ikke forsømmer og alt det dér.

Til allersidst skal jeg sige, at jeg selvfølgelig også har lyttet til det, der er sagt om familierne, og jeg er enig i, at de voksne jo ikke bare som familie og som forældre, men generelt har et meget stort ansvar i deres egen adfærd for, om unge bliver kriminelle. Hvis det er smart derhjemme at overtræde hastighedsreglerne og overtræde reglerne om, hvor mange varer man må tage hjem fra udlandet, og snyde skattevæsenet, så er det altså svært at få de unge til for alvor at forstå, at love er noget, der skal holdes.

Knud Lind (FP):

Det er faktisk både en lille smule komisk og tragisk på samme tid at overvære denne debat, når man ser på, hvem det egentlig er, der har rejst denne debat. For det er regeringen, det er Kristeligt Folkeparti, og det er CD, og når det er tilfældet, må de jo have en grund til at rejse denne debat, og de må have en mening med den. Men når de så endelig har rejst den og de på grund af denne meget uheldige, almindelige grøftegravningspolitik, der sker herinde i Folketinget, så opdager, at der kommer et forslag fra et parti, som de måske på andre områder ikke er i overensstemmelse med, så kan de ikke få sig selv til at stemme for det. Selv om de selv har bedt om debatten, vil de gerne have, at den skal slutte med, at der i øvrigt ikke sker noget, og det tilkendegiver de ved at undlade at stemme.

Det er jo en fantastisk holdning fra en ansvarlig regering, som samtidig påstår, at den vil klare tingene hen ad vejen med nogle nye lovforslag. Når man ser på, hvad regeringen har lovet igennem årene, som ikke er indfriet, kan man da ikke blive fornærmet over, at vi i denne time siger, at nu vil vi altså have parlamentarisk styr på i hvert fald dette område, for man har jo ikke indfriet nogen af sine løfter på noget tidspunkt.

Vi kunne f.eks. godt tænke os, at den kriminelle lavalder blev sat ned, og når det er vanskeligt for den tidligere justitsminister at skrive en redegørelse – og det i det hele taget er vanske-

[Knud Lind]

ligt at føre en ordentlig debat med en lille smule holdning og indhold i – er det, fordi det hele i samfundet efterhånden flyder og har gjort det, lige siden regeringen trådte til, uden at en ansvarlig regering har foretaget sig noget reelt.

Hvordan skal man kunne fortælle en 14-årig, at han ikke må lave hærværk, når man samtidig i fjernsynet kan se BZ'ere rende rundt og smadre biler og besætte anden mands ejendom? Hvordan skal man kunne fortælle unge, at de ikke må stjæle, når man samtidig i fjernsynet på syttende år kan se, at der sidder mennesker ude i Christiania, som ganske ulovligt har tilegnet sig nogle ejendomme, som de aldrig har betalt en krone for, som de ikke ønsker at betale noget for, og som de i øvrigt ikke ønsker at betale strøm eller noget som helst for?

Så længe man har værtshuse på Christiania, der ikke ønsker at følge landets almindelige love, så længe man har et Christiania, hvor lovløshed, kriminalitet og narkotika hærger, uden at myndighederne – dvs. den ansvarlige regering – virkelig foretager sig noget og går imod det, kan man da ikke samtidig sige, at man vil føre en politik, som skal fremme, at kriminaliteten skal blive mindre. Er det forebyggende, at man ser BZ'ere lave hærværk alle mulige steder i København? Det kan de unge se i fjernsynet hver aften. Man kan bruge millioner af kroner i Det Kriminalpræventive Råd og SSP-samarbejde osv. Det hjælper intet, så længe fjernsynet er fyldt med BZ'ere og christianitter og andre, som har taget loven i egen hånd. Hvordan skal forældre kunne fortælle deres børn, at de endelig må følge landets love, samtidig med at man i fjernsynet kan se, at andre unge i Christiania og Thylejren, og hvad det ellers hedder, i besatte ejendomme i flere år ikke har ønsket at følge samfundets love, ikke har ønsket at følge det råd, som forældrene giver? Det paradoksale er, at vi har en konservativt ledet regering, for De Konservative har altid i opposition råbt op om retsstaten.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg vil gerne gøre de medlemmer, der er kaldt til afstemning, opmærksom på, at forhandlingen ikke er endeligt sluttet, og det er umuligt at få ørenlyd i øjeblikket. Værsgo, hr. Knud Lind!

Knud Lind (FP):

Tak, hr. formand, jeg er glad for afbrydelsen og håber, formanden lægger lidt tid til ligesom på fodboldbanen.

Det paradoksale er, at vi har en konservativt ledet regering, for De Konservative har altid i opposition råbt op om, at i retsstaten er dit og mit noget, man skal respektere. Nu har den konservativt ledede regering haft magten siden 1982 og kunne have vist et godt eksempel over for de mange unge i Danmark. Man kunne have ryddet op i BZ-junglen og Christiania for lang tid siden. Men det har man ikke ønsket, og respekten for samfundet og lovene har lidt ubodelig skade.

Og så skal man høre en ny, træet afløser på denne talerstol som justitsminister stå og sige: Vi vil måske nok hen ad vejen komme med nogle nye ting.

Det tror vi ikke på, og derfor stemmer vi, som vi gør i dag.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg må gentage: Der er for meget samtale i salen. Jeg må bede medlemmerne respektere det frie ords mulighed for at trænge igennem også i folketings salen.

Nør Christensen (CD):

Jeg har indledningsvis i denne debat gjort opmærksom på, at vel foreligger der en rapport fra justitsministeren, men for Centrum-Demokraterne er denne debat i lige så høj grad en holdningsdebat. Den har været nyttig – naturligvis har den det – men den har tilsyneladende også været ganske skadelig, for den har jo præsteret det for os ganske utrolige, at der er opstået en meget smuk alliance imellem fru Ebba Strange, hr. Ole Espersen og hr. Knud Lind.

Det er udtryk for en ganske alvorlig holdningsændring hos Fremskridtspartiet, og vi har naturligvis hæftet os ved og noteret os, at Fremskridtspartiet nu går sammen med de partier, som i 20 år har ladet Christiania flyde, som om der ikke var samlet oplysninger nok derfra eller fra Frøstruplejren for den sags skyld.

Hvor mange oplysninger skal Fremskridtspartiet egentlig have samlet sammen? For det fremgår jo af dagsordenen, at man mangler yderligere information. Hvad er det for en information, man mangler? Ja, man kan selvfølgelig gå op og sige, at man vil undersøge, om der findes noget mere.

[Nør Christensen]

Jeg nægter at tro på, at der findes mere. Jeg kan ikke se, at man behøver at gå ud og lave nye undersøgelser for at slå fast, at det, der er behov for, er, at der ganske enkelt skal stilles krav til dem, der begår kriminalitet, herunder naturligvis i første række de unge og førstegangskriminelle. Men ikke desto mindre oplever vi altså, at Fremskridtspartiet skal være med i denne smukke nye alliance, eller skal vi kalde det den nye forlovelse, der er indgået.

Det indlæg, fru Ebba Strange holdt, og som med garanti støttes af hr. Ole Espersen, beviser netop, hvor politisk-teoretisk den debat har været. At man i sin politisk-teoretiske fantasi kan forestille sig, at man kan uddanne unge mennesker til møbelpolstreere og reparere DSB-sæder på 1 uge eller 2 – jamen det er jo galt. Ethvert barn, der har gennemgået folkeskolens børnehaveklasse, kan se, at det ikke kan lade sig gøre. Det er muligt, at man kan begynde at reparere nogle togvogne, at man kan vaske nogle gader og stræder, feje og gøre rent, og hvad ved jeg, men på mange punkter er det en teoretisk diskussion, der har været ført, som er uholdbar for en nærmere prøvelse. Jeg er sikker på, at det også vil gå med disse yderligere informationer, man får ind, nøjagtig som det er gået med mange andre ting, herunder naturligvis i første række Frøstrup og Christiania; der vil blive en gang undersøgelse, en gang lirumlarum, snikensnakken, hønen-gør-æg, eller hvad det nu ellers er, den gør. Det holder ikke, og jeg fatter ikke, at hr. Knud Lind, som normalt har en meget fornuftig retspolitisk holdning, kan lade sig lokke i denne politiske fælde, blot fordi hr. Ole Espersen stiller sig op og siger, at det her kræver sandelig ikke yderligere midler; vi omposterer lidt inden for budgetterne, og så hygger vi os lidt, og så går det nok alt sammen, hr. Knud Lind.

Det er en politisk fælde, som hr. Knud Lind er blevet lokket ud i.

Jeg skal sige om det dagsordenforslag, der er fremsat, at for Centrum-Demokraterne mangler det noget ganske afgørende, nemlig ordet konsekvens, for hvis ikke vi får ordet konsekvens ind i dagsordenen og yderligere fremhævet i debatten, så kommer vi ikke længere – så kan man hente alle de oplysninger, man vil – konsekvens på den måde, at der stilles krav til den unge, og at vi holder op med at finde på undskyldninger for dem, der begår kriminali-

tet, men erklærer over for dem, at det, de har gjort, er forkert, at det er noget, samfundet ser ganske, ganske alvorligt på, og at der er en pris for at begå disse ting.

Jeg synes, at vi skal slå fast – jeg vil i hvert fald gerne afslutningsvis ved denne debat slå fast – at netop det at få ordet konsekvens ind, at der sker noget på stedet, vil medføre, at den førstegangskriminelle, den unge, vil forstå det budskab, som vi også kom med under den første runde, nemlig at vi har interessen for det unge menneske, den førstegangskriminelle. Vi er ikke bare ligeglade som venstrefløjten, der igennem mange år har ladet stå til og ladet tiltalefrafald på tiltalefrafald passere. Vi interesserer os rent faktisk for, hvad den førstegangskriminelle, den unge, gør, og derfor mener vi, at der skal sættes en sanktion ind, en straf ind på stedet, således at man er klar over, at det er helt, helt rivende galt, det, man gør.

Det er ikke tilfældigt, når vi har sagt, at vi ønsker, at der skal være mulighed for – også gerne inden for sociallovgivningens rammer, og det forstår jeg kan være i § 33 i loven om social bistand – at man kan, om jeg så må sige, invitere den førstegangskriminelle på et weekendophold, en studietur, et kursus i, hvorledes man skal forholde sig, og dér forklare vedkommende, at der er forskel på dit og mit. Og hjælper det ikke, så må vedkommende holdes tilbage i en 5-6-7 dage, ligesom det nu er passende. Hvis ikke man respekterer en sådan, skal vi kalde det handel, så er der ingen vej tilbage. Så derfor: Nøgleordet er konsekvens.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det meget kraftige angreb, der kom fra CD, undrer mig lidt, for det står egentlig i skærende modsætning til det, som CD vil stemme om et øjeblik. CD er, siger man, ikke ligeglad med de unge. Men om et øjeblik skal vi stemme, og så vil CD undlade at stemme for et forslag, der reelt siger, at inden den 1. oktober 1989 skal regeringen komme med en egentlig plan for forbedring af indsatsen over for unge lovovertrædere. Det er det, dette forslag drejer sig om. Dette forslag lider skibbrud hos hr. Nør Christensen, fordi hr. Nør Christensen ikke er kommet over det, der hedder almindelig grøftegravning.

Når nu hr. Ole Espersen i dette herrens år 1989 sammen med SF fremsætter sit eneste for-

[Knud Lind]

nuftige forslag – særdeles fornuftige forslag i forhold til det, regeringen vil, for den vil slet ingenting, den vil bare lade det hele glide ud – så ser Fremskridtspartiet på: Hvad indeholder dette forslag? Det indeholder nemlig det, at regeringen skal komme i gang, skal komme ud over denne 7-årige tornerosesøvn, som den har – undskyld – sovet siden 1982. Og det er det, vi ønsker, vi ønsker, at der skal ske noget på dette område, og så er vi flintrende ligeglade med, om de hedder Socialdemokrater, eller hvad de hedder. Ja, sågar hvis Det Radikale Venstre havde fremsat det alene, så havde vi også stemt for det. For vi ser – modsat CD og regeringen – på: Hvad indeholder dette forslag? Vi ser ikke på, hvem der har fremsat det, vi siger ikke, at hvis det er SF og Socialdemokratiet, så kan vi desværre ikke stemme for det.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Jeg vil gerne sige til hr. Knud Lind, at den argumentation, han fører frem om, at det er underordnet, hvem der har fremsat dagsordensforslaget, kan jeg fuldt ud tilslutte mig, men så er det altså også slut.

Jeg vil gerne sige til hr. Knud Lind, at det selskab, han nu bevæger sig ud i, vil have nye oplysninger frem. Som om der var behov for nye oplysninger! Jeg gad vidst, hvad det er for nye oplysninger, man har behov for. Jeg kan ikke få øje på dem, hr. Knud Lind. Hvilke nye oplysninger har man behov for, eksempelvis på området omkring Frøstrup og Christiania, hr. Knud Lind? Hvad er det for nogle informationer, man mangler?

Det er det selskab, hr. Knud Lind bevæger sig ud i nu.

Hr. Knud Lind, det er en politisk fadæse, Fremskridtspartiet har begået. Erkend den, inden debatten er slut, inden det er slut med Fremskridtspartiet!

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Inden denne debat er færdig, synes jeg, vi ligesom skal se det hykleri, der har været fra regeringspartierne og i særdeleshed fra CD's ordfører, hr. Nør Christensen.

Jeg har personlig tilkendegivet, at Fremskridtspartiet meget gerne så, at både regerin-

gen og i særdeleshed CD ville stemme for Fremskridtspartiets forslag, at vi meget gerne så, at man stemte igennem i dag, at man ønskede at rydde denne røverbule ude på Christiania. Men det ønsker man ikke, og så må vi erkende, at på nuværende tidspunkt kan vi altså ikke skaffe flertal for det.

Så vender CD om, og så siger de: Vi vil stemme imod det næstbedste forslag, der så er her, og det er et forslag om, at man skal lave en egentlig plan for en forbedring. Man ønsker altså ikke at støtte, at Christiania bliver ryddet, men på den anden side vil man heller ikke lave nogen planer for det.

Det er et hykleri uden lige fra den konservative justitsminister og regeringen, vi er udsat for i dag, og så vil man oven i købet skælde Fremskridtspartiet ud for, at når Socialdemokratiet og SF endelig kommer med noget fornuftigt og konstruktivt, så stemmer vi på det næstbedste. Det er klart tilkendegivet fra talerstolen af Socialdemokratiets ordfører, at man bestemt ikke synes, at Christiania og lignende fremmer det kriminalpræventive arbejde. På den måde har vi fået vores del ind, og så får vi en plan også.

Justitsministeren (H. P. Clausen):

Jeg skal ikke forlænge debatten ret meget, kun sige, at det har da i og for sig været en fornøjelse at overvære den ekvilibriste, hvormed Fremskridtspartiets ordførere under den sidste del af debatten har prøvet på at skjule den mesalliance, der faktisk indgås i dette øjeblik. Det hjælper jo ikke, at hr. Knud Lind forarget taler ned til mig om regeringens tornerosesøvn uden at skele til, hvad der rent faktisk sættes i gang. Det kan jo ikke skjule, at hr. Knud Lind om et øjeblik stemmer for en dagsorden, hvor jeg havde den glæde, at de to partier, der foreslog dagsordenen, sagde, at de havde fuld tillid til denne regering med hensyn til gennemførelsen af det arbejde, de beder os om at gennemføre.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Fremskridtspartiet har til denne debat foreslået en dagsorden om, at man skal afslutte Christianiabatalljen, og at man skal rydde de BZ-besatte ejendomme, og det forslag kommer til afstemning først, hvis regeringen og CD vil meddele, at de ville stemme ja til det.

[Glistrup]

Så kalder justitsministeren det for en mesalliance, når vi stemmer sammen med Socialdemokratiet og SF, og det har han da ret i at det er.

Men jeg kan ikke gengælde det. Når justitsministeren er indstillet på at stemme sammen med SF og Socialdemokratiet og ikke for Fremskridtspartiets dagsorden vedrørende BZ og vedrørende Christiania, så er det ikke nogen mesalliance, for det er simpelt hen 3 alen ud af ét stykke, Det Konservative Folkeparti, SF og Socialdemokratiet, i spørgsmålene om Christiania. Det er det, denne debat har vist.

Men hvis jeg skulle tage fejl, så er det meget, meget let for regeringen nu at komme op og erklære, at den vil stemme ja til vores dagsordensforslag. Så kommer vores dagsorden til afstemning først, så vil den blive vedtaget, og så vil S' og SF's dagsorden falde væk. Så altså: Hvis man virkelig har et fornuftigt syn på Christiania, er det nu sidste øjeblik for justitsministeren til på regeringspartierne vegne at erklære, at de stemmer ja til Fremskridtspartiets dagsorden. Så er alle de problemer klaret. Hvis de ikke gør det, så har de altså vist, at de, de er virkelig allierede med i disse spørgsmål, er hr. Ole Espersen og fru Ebba Strange. Velbekomme!

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 23 af Ole Espersen (S) og Ebba Strange (SF) (se foran)

vedtoges med 66 stemmer (S, SF og FP) mod 6 (CD); 49 (KF, V, RV og KRF) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 24 af Knud Lind (FP) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forhandling om redegørelse nr. R 14:

Energiministerens energipolitiske redegørelse 1988 og redegørelse om Dansk Olie og Naturgas A/S m.v. 1988.

(Redegørelsen anmeldt 14/2 89. Redegørelsen givet 14/2 89. Beslutning om forhandling 14/2 89).

Forhandling

Poul Nielson (S):

Den energipolitiske debat er præget af øget polarisering, ikke her i Folketinget, men udenfor. Industrirådet agiterer voldsomt mod de energifgifter, industrien ikke selv betaler. På den anden fløj fører nogle sig frem med påstande om nemt opnåelige energibesparelser, som giver næring til helt urealistiske forestillinger om udviklingen. Mellem disse yderpunkter holdes landets energipolitik egentlig nogenlunde stabilt på kursen.

Socialdemokratiet kan i det store og hele udtrykke tilfredshed med energiministerens redegørelse.

Danmark har satset langsigtet på en investeringskrævende omlægning ikke mindst af opvarmningssektoren, mere end 30 mia. kr. på fjernvarmeområdet og omkring 20 mia. kr. i gasnettet. Uanset at den aktuelle lave verdensmarkedspris på olie er en belastning for disse projekters relative rentabilitet, er der ingen tvivl om værdien af denne omlægning på lang sigt.

Den største trussel imod disse investeringer kommer fra os selv, nemlig hvis vi falder tilbage i den sædvanlige danske uvane med at tænke kortsigtet. Denne uvane har hidtil ført til, at vi skylder udlandet 300 mia. kr. Industrirådets og enkelte andres flirt med denne kortsynede ubekymrethed er ikke, hvad landet har brug for.

Ikke mindst debatten om energifgifterne i sammenhæng med EF's indre marked har været kørt op på denne måde. På den baggrund kan det være på sin plads at citere følgende fra energiministerens redegørelse (Folketingstidende 1988-89, sp. 6253):

»For så vidt angår energifgifterne er det regeringens opfattelse, at den af Kommissionen foreslåede afgiftsharmonisering ikke vil være nødvendig for dannelsen af det indre marked. Den danske holdning er, at punktafgifterne på energiområdet må ses i snæver sammenhæng med energipolitikken. I bedømmelsen heraf indgår vurderinger af både miljøpåvirkning og forsyningssikkerhed. Regeringen forventer således ikke, at der efter 1992 vil ske nogen væ-